

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících
(bakalářská práce)

Autor práce: Richard Baloun, učitelství pro ZŠ Z – TV

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2013

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA
PEDAGOGICAL FACULTY
DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

History of physical training and sport in Strakonice
(graduation theses)

Author: Richard Baloun

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2013

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících

Jméno a příjmení autora: Richard Baloun

Studijní obor: Učitelství pro druhý stupeň základních škol, obor Tělesná výchova - Zeměpis

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu Katedra Tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2013

Abstrakt: Práce se zabývá historií tělesné výchovy a sportu ve Strakonících od jejich počátků po současnost, respektive do roku 2012. Práce je rozdělena na tři historická období. První období je vymezeno roky 1885 a 1945, zabývá se především Tělocvičnou jednotou Sokol a Sportovním klubem Strakonice 1908, druhé je zaměřeno na vznik a vývoj významných sportovních oddílů v období mezi lety 1945 a 1989, třetí období od roku 1990 do roku 2012 navazuje na předchozí a zabývá se především úspěšnými sportovními oddíly kopané, ledního hokeje, basketbalu, házené a vodního póla a jejich historií v posledních dvou desetiletích.

Klíčová slova: *Historie sportu, tělesná výchova, Strakonice, Sokol, oddíl*

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: History of physical training and sport in Strakonice

Author's first name and surname: Richard Baloun

Field of study: Physical education and sport, Geography

Department: Department of Sports studies

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer CSc.

The year of presentation: 2013

Abstract: This thesis deals with history of physical training and sport in Strakonice from its beginning till now, or till 2012. The thesis is divided into three periods. The first period is defined by years 1885 and 1945 and deals with Sokol and Sport Club Strakonice 1908 especially, the second one is focused on inception and development of major sports clubs between years 1945 and 1989, the third period, from 1990 till 2012, builds on previous period and deals with successful soccer, hockey, basketball, handball and water polo clubs especially.

Keywords: *History of sport, physical training, Strakonice, Sokol, sport club*

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

Datum.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc., za odborné vedení při tvorbě této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval předsedovi Okresního sdružení Českého svazu tělesné výchovy a sportu Strakonice, panu PaedDr. Pavlovi Koubovi, za ochotu, poskytnutí cenných rad a přínosných materiálů.

Richard Baloun

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Teoreticko-metodologická část.....	10
2. 1 Cíle, úkoly a předmět práce	10
2. 2 Metody práce	10
2. 3 Rozbor pramenů.....	11
3. Stručný socioekonomický vývoj města Strakonice	12
4. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1885 - 1945	14
4. 1 Tělocvičná jednota Sokol Strakonice	14
4. 2 Sportovní klub Strakonice 1908	25
4. 2. 1 Odbor kopané.....	25
4. 2. 2 Odbor ledního hokeje.....	28
4. 2. 3 Odbor házené	31
4. 2. 4 Plavecký odbor	31
4. 2. 5 Cyklistický odbor.....	32
4. 2. 6 Atletický odbor	32
4. 2. 7 Odbor boxu	32
4. 3 Dělnická tělocvičná jednota Strakonice.....	33
4. 4 Junák Strakonice	34
5. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1945 – 1989.....	35
5. 1 Nástin organizačních změn v československé tělesné výchově a sportu po roce 1945	35
5. 2 Historie tělocvičné jednoty Sokol Strakonice v období 1945 - 1949	36
5. 3. Historie sportovních oddílů ve Strakonících v období 1945 - 1989.....	38
5. 3. 1 Fotbal	38
5. 3. 2 Lední hokej	40
5. 3. 3 Plavání	42
5. 3. 4 Házená	44
5. 3. 5 Basketbal.....	47
5. 3. 6 Cyklistika	49
5. 3. 7 Vodní pólo	50
5. 3. 8 Lyžování	51
5. 3. 9 Atletika.....	52
5. 3. 10 Kuželky.....	53
5. 3. 11 Motorismus	54
6. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1990-2012	56

6. 1. Historie Tělovýchovné jednoty Sokol Strakonice – obnovení a činnost po roce 1989	56
6. 2 Historie sportovních oddílů ve Strakonících v období 1990-2012	58
6. 3. 1 Fotbal	59
6. 2. 2 Hokej.....	62
6. 2. 3 Házená	65
6. 2. 4 Basketbal.....	67
6. 2. 5 Vodní pólo	71
7. Závěr	73
Seznam zkratk	74
Referenční seznam pramenů a literatury	75
Seznam obrazových příloh.....	77

1. Úvod

Historie organizované tělesné výchovy a sportu v českých zemích je obsáhlým a velice zajímavým tématem. Přestože se jedná o relativně frekventované téma, především v celorepublikovém měřítku, na lokální úrovni se jím mnoho lidí nezabývá. Vzhledem k tomu, že se po většinu života aktivně věnuji sportu a zároveň mi nejsou cizí ani historické otázky, rozhodl jsem se práci zaměřit právě tímto směrem.

Mým cílem je vytvořit přehled historie tělovýchovy a sportu ve Strakonících, odkud pocházím. Rád bych vytvořil nejen sobě, ale i těm, kteří budou jednou mojí práci číst, ucelenou představu o tom, jak se formovalo sportovní hnutí ve Strakonících. Naskýtá se mi možnost poznat a interpretovat okolnosti, které přispěly například k vývoji strakonických sportovních klubů, které dnes, jakožto fanoušek sportu v našem městě, sleduji.

Práci bych chtěl pojmut jako průřez dějinami tělesné kultury ve Strakonících, počínaje vznikem a působením Tělovýchovné jednoty Sokol, přes vznik a vývoj sportovních oddílů, až po současnou situaci na strakonické sportovní půdě. Vzhledem k tomu, že se jedná o velice rozsáhlé téma, budu se v práci zaměřovat na sportovní oddíly, které přinesly Strakonícím úspěchy, respektive na ty, které byly či stále jsou úspěšné na krajské a vyšší úrovni.

Už nyní jsem si jist, že se nebude jednat o snadný úkol. Jen z dřívějších vyprávění mých známých, si dokážu vytvořit přibližný obraz rozsahu tohoto tématu. Každopádně proto, abych dokázal podat co nejlepší reflexi více než sto pětadvacetileté historie organizovaného sportu ve Strakonících, a zároveň udržel jistou míru přehlednosti, budu muset dozajista ze zjištěných informací pečlivě vybírat ty podstatné.

Ačkoliv se jedná o rozsáhlé, časově a badatelsky náročné poměrně náročné, doufám, že jej zdárně dokončím a že bude přínosem jak pro mě, tak i pro případné zájemce o historii tělesné výchovy a sportu ve Strakonících.

2. Teoreticko-metodologická část

2.1 Cíle, úkoly a předmět práce

Cílem práce je zpracovat historii organizované tělesné výchovy a sportu ve Strakonících od jejích počátků až do současnosti, a to za využití všech dostupných archivních pramenů, tištěných pramenů, literatury, periodik a výpovědí pamětníků.

Úkolem práce je zpracovat historii tělovýchovných organizací a sportovních oddílů působících na území města Strakonice.

Předmět práce je z obsahového hlediska zaměřen na historii organizované tělesné výchovy a výkonnostního a vrcholového sportu ve Strakonících. Z časového hlediska je předmět práce vymezen roky 1885 a 2012, jedná se tedy o období od vzniku první organizované tělovýchovné organizace Sokol Strakonice po současnost. Z územního hlediska je předmět práce vymezen na město Strakonice v současném katastrálním území.

2.2 Metody práce

V bakalářské práci používám historické metody, s jejichž pomocí jsem mohl vyhledat a analyzovat historické informace a fakta a vytvořit tak ucelený obraz minulosti strakonického sportovního hnutí. Potřebné materiály jsem získal rozborem archivních pramenů, studiem literatury a periodik. Dalším významným zdrojem byly rozhovory s pamětníky a vedoucími oddílů.

Při následném zpracování získaných dat bylo využito metody přímé, jelikož jsem měl relativní dostatek pramenů. Dále jsem použil metodu progresivní, jelikož dějinné události byly sledovány v souladu s časovou osou, tj. jak po sobě následovaly. Pro samotnou interpretaci zjištěných informací jsem použil metodu chronologickou.

2. 3 Rozbor pramenů

Při tvorbě své práce jsem využil informace získané především rozbořem písemných pramenů, tedy analýzou sekundárních pramenů. Pro doplnění některých kapitol jsem musel využít rozhovorů s pamětníky, tedy primárních pramenů.

Nejdůležitějším zdrojem informací pro mě byl příspěvek *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících* v publikaci *Vlastivědný sborník Strakonice – 2. díl: Kapitoly ze společenského života*. Tento příspěvek vytvořil kolektiv autorů pod vedením Pavla Kouby, předsedy Okresního výboru Českého svazu tělesné výchovy ve Strakonících.

Pro doplnění a rozšíření informací jsem použil další publikace a archivní fondy, které se vztahují k tématu historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících. K činnosti Tělocvičné jednoty Sokol Strakonice se vztahovaly především publikace *Pamětní list ke XIV. sletu sokolské župy Jeronýmovy 21. a 28. června 1925 ve Strakonících* (1925) a *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonících: 1885-1935: Výňatek z kroniky*, kterou v roce 1935 napsal František Pecen. Další tištěné prameny, s nimiž jsem při tvorbě práce pracoval, byly kroniky fotbalového oddílu SK Strakonice 1908 a oddílu plavání TJ Jiskra Strakonice, *76 let basketbalu ve Strakonících* (autor Miroslav Vondříčka), almanach *50 let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*, *100 let organizované kopané ve Strakonících*, almanach *90 let házené ve Strakonících*.

Ve státním okresním archivu ve Strakonících jsem dostal k dispozici archivní fondy týkající se činnosti *Tělocvičné jednoty Sokol*, *Tělovýchovné jednoty Fezko* a *Sportovního klubu Strakonice 1908*, jejichž rozbořem jsem získal důležité informace o jejich činnosti především v období před druhou světovou válkou. Dále jsem využil možnosti nahlédnout do *soukromých archivů Jana Malířského a Jiřího Dobeše*.

Informace jsem také vyhledával v periodikách, a to konkrétně ve *Strakonickém deníku* a *Zpravodaji města Strakonice*.

Velmi podstatným zdrojem údajů pro mě byl internet; zde jsem našel také několik fotografií. Na webových stránkách klubu HC Strakonice se mi podařilo objevit elektronickou publikaci *100 let organizovaného hokeje ve Strakonících*.

3. Stručný socioekonomický vývoj města Strakonice

Strakonice jsou bývalým okresním městem, které se nachází na soutoku řek Otavy a Volyňky. Město leží v Jihočeském kraji přibližně 60 km severovýchodně od krajského města České Budějovice a 110 km jihovýchodně od Hlavního města Praha. Katastrální výměra města je 3 468 ha.¹ Město Strakonice je v současné době obcí s rozšířenou působností pro dalších 68 obcí.

První osídlení oblasti, kde se Strakonice nacházejí, sahá do doby kamenné. Trvalé osídlení je pak spojeno s příchodem Slovanů ve druhé polovině šestého století našeho letopočtu. První osady, které známe jménem, vznikají počátkem desátého století.

Dějiny samotných Strakonice pocházejí z roku 1235 a jsou spojeny s rodem Bavorů. Bavor I. si zde nechal vybudovat hradní sídlo a spojil čtyři, předtím samostatné, vesnice Žabokrty, Bezděkov, Lom a Strakonice. Tím vznikla osada Strakonice. Strakonický hrad později Bavorové darovali řádu maltézských rytířů. V roce 1367 bylo město povýšeno na město tehdejší králem Přemyslem Otakarem II. V roce 1402 vymírá rod Bavorů a celý majetek rodu (tedy i Strakonické panství) přebírá maltézský řád. To ze Strakonice udělalo baštu katolické církve, což se projevilo během husitských válek, kdy se město přidalo na stranu katolíků.

V šestnáctém století se ve Strakonici začínají objevovat první cechy, které byly zaměřené na textilní produkci a do značné míry tak ovlivnily budoucí průmyslovou orientaci města. Nastal tak hospodářský růst města, který ale přerušila třicetiletá válka, během níž bylo město velmi poničeno vojsky generála Mansfelda. Následovalo dlouhé období stagnace jak průmyslové, tak společenské.

Význam města prudce vzrostl během průmyslové revoluce. Ve Strakonici v roce 1812 vzniká první velká továrna na výrobu fezů – Fezko Strakonice.² Produkce závodu byla vysoká a město získalo poměrně významné postavení v Rakousku-Uhersku. To znamenalo i podporu Vídně například při výstavbě infrastruktury.

Průmyslový význam města ještě vzrostl v roce 1919, kdy byla ve městě založena firma Jihočeská zbrojovka, která produkovala zbraně pro policejní složky a armádu

¹ Poloha. Strakonice. [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.strakonice.eu/content/poloha>

² Historie města. Strakonice. [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.strakonice.eu/content/historie-mesta>

Československa., později se však začala orientovat také na výrobu jízdních kol a konečně – motocyklů (a to do roku 1997).

V souvislosti s rostoucím hospodářským významem města rostl i počet jeho obyvatel. Vývoj počtu obyvatel ve Strakonících ukazuje následující tabulka:³

Rok	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961
Počet obyvatel	8 733	8 789	8 715	9 001	11 398	12 056	14 297
Rok	1970	1980	1991	2001	2011		
Počet obyvatel	17 478	21 731	24 705	23 800	23 096		

Podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 žilo v tomto roce ve Strakonících 23 096 obyvatel. Jak je patrné z předchozí tabulky, počet obyvatel nejvíce vzrostl během sedmdesátých let, tedy v období industrializace. To dokazuje, že město Strakonice má v oblasti průmyslové výroby velkou tradici.

Největšími průmyslovými závody v současné době jsou Česká zbrojovka a. s., Fezko a. s., Dura Automotive CZ, s. r. o., Metal Progress, s. r. o. a Měšťanský pivovar Strakonice, a. s.

Město Strakonice je členěno do 8 městských částí, kterými jsou Strakonice I, Strakonice II, Dražejov, Hajská, Modlešovice, Přední Ptákovice, Střela a Virt, nejlidnatější částí jsou Strakonice I.

Mezi významné rodáky města patří například František Ladislav Čelakovský, Josef Skupa (loutkář, autor Spejbla a Hurvínka), Roman Turek (hokejový brankář, reprezentant) a další.

Strakonice jsou také významným kulturním centrem Jihočeského kraje. Každé dva roky se zde pořádá Mezinárodní dudácký festival (od roku 1967), kterého se pravidelně účastní dudáci z celého světa a je jednou z největších akcí tohoto charakteru v České republice. Mezi další pravidelné kulturní akce patří Rumpálování (historické slavnosti v areálu strakonického hradu), Svatováclavská pouť, Národní šampionát mažorettek ČR (mistrovství Čech mažoretkových skupin) či tetovací festival Tatio Jam.

³ Historický lexikon obcí. [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf)

4. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1885 - 1945

4.1 Tělocvičná jednota Sokol Strakonice

V šedesátých letech devatenáctého století, krátce po pádu Bachova absolutismu, v době čím dál tím více se zvyšujícího vlastenectví a bojů o národní práva, vznikl spolek, který nejvýznamněji ovlivnil dějiny organizované tělesné výchovy v českých zemích. Na ustavující valné hromadě v tělocvičném ústavu Jana Malypetra byla 16. února 1862 založena Tělocvičná jednota Pražská. U jejího zrodu stáli především dr. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Dne 13. listopadu byl název jednoty změněn na Sokol pražský. Vytvoření ryze českého tělocvičného spolku bylo reakcí na uvolnění národnostního útlaku ze strany Rakouska a posílení ideje českého vlastenectví.

Program Sokola jako tělovýchovné jednoty byl postaven na Tyršově tělocvičné sokolské soustavě. Teoretický základ tvořilo dílo *Základové tělocviky*, ve kterém rozdělil tělesná cvičení do čtyř kategorií (cvičení bez náradí a bez pomoci nebo odporu jiných, cvičení nářaďová, cvičení toliko pomocí jiných proveditelná a cvičení úpolová). Druhým pilířem Ideový základ, včetně politické orientace, osvětlovalo dílo *Náš úkol, směr a cíl* (1871).⁴ A právě program a vlastenecké a demokratické myšlenky Sokola byly tím hlavním důvodem toho, že se začal brzy po svém založení masivně rozvíjet i v dalších městech, a to nejen u nás, ale i v ostatních slovanských zemích.

Stejně to bylo i ve Strakonících. Zmínky o prvním pokusu o založení jednoty sahají mezi roky 1862 – 1868. O něj se pokusil okresní tajemník Antonín Česlav Ludikar, avšak nebyl úspěšný.

Za datum vzniku první sokolské organizace ve Strakonících můžeme považovat 5. července 1868, kdy se konala ustavující schůze v místnosti restaurace Pantheon. O vznik organizace se zasloužili učitelé Emil Rybička a Josef Formánek. Bohužel však ještě téhož roku vydala rakouská vláda, pro niž byl Sokol trnem v oku, nařízení o rozpuštění sokolských jednot. Strakonická jednota se v roce 1872 rozštěpila na dvě části. Větší část se včetně majetku změnila na Hasičskou tělocvičnou jednotu Sokol;

⁴ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 2. vyd. Praha: karolinum, 2004, s. 81. Učební texty (Univerzita Karlova). ISBN 80-246-0802-2.

druhá, menší zůstala sokolskou. Brzy po rozdělení však již nejsou zprávy o její činnosti a s největší pravděpodobností zaniká okolo roku 1873, během něhož se náčelník Sokola br. Adam Mellán brání proti rozpadu slovy: „*Ať kdokoli, jakkoli naši činnost vykládá, tím přece se netajíme, že chováme přesvědčení nezvratné, kterak naše věc sokolská – ve všem nad jiné povznesená – ze všech první může dospět tam, kam všichni čelit máme. Toť, trvám, všechněm je uloženo, kdo s myslí opravdovou a uvědomělou přihlásili se k věci sokolské.*“⁵

Sokolské myšlenky, přestože byly snahou monarchie potlačovány, však přežívaly dále. Nejen ve Strakoncích zanikaly další a další sokolské jednoty. Oživení prvotního nadšení přinesl až I. všesokolský slet (samozřejmě, že v té době nebyl takto označován). Konal se na popud Miroslava Tyrše roku 1882 v Praze; zajímavostí je, že toho roku se po svém návratu do Prahy stal členem Sokola Pražského i pozdější první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Tato demonstrace toho, že Sokol má stále sílu, vyústila ve znovuoobnovení myšlenek strakonických občanů na založení jednoty.

V polovině května 1885 se v Pantheonu konají dvě schůze. Na nich jsou připravovány návrhy stanov, poplatků, první volby apod. Samotná ustavující schůze k znovuzaložení sokolské jednoty se uskutečnila 2. srpna 1885. Toto datum je považováno za oficiální počátek existence tělocvičné jednoty Sokol Tyrš ve Strakoncích. V ten den proběhly i první volby do vedení za účasti 39 členů. Výsledky voleb byly následující:

<i>Starosta</i>	<i>JUDr. Karel Welner</i>
<i>Místostarosta</i>	<i>Petr Karta</i>
<i>Náčelník</i>	<i>Petr Hadraba</i>
<i>Jednatel</i>	<i>Josef Dvořák</i>

Tentýž rok se na IV. řádné schůzi vzdal Karel Welner své funkce a v následných volbách během V. řádné schůze bylo zvoleno toto vedení:

<i>Starosta</i>	<i>Petr Karta</i>
<i>Místostarosta</i>	<i>Karel Markes</i>
<i>Náčelník</i>	<i>Petr Hadraba</i>
<i>Jednatel</i>	<i>Josef Dvořák</i>

Výsledek volby byl jasný: „...*po zahájení schůze bratrem místopředsedou Petrem Kartou předsevzata byla volba starosty, při níž kromě jednoho hlasu všemi*

⁵ PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakoncích: 1885-1935: Výňatek z kroniky.* Strakonice: Sokol, 1935. s. 5.

hlasy zvolen bratr Petr Karta...“⁶ Stal se osudovým Petrovi Kartovi, který svůj život doslova spojil se Sokolem a ve funkci starosty vydržel úctyhodných 28 let. U zrodu tělocvičné jednoty stáli ještě dvě významná jména – Antonín Císař a František Daněk.

Sokolské hnutí se ve Strakonících výrazně zasloužilo nejen o sportovní a tělocvičný, ale také o celkový kulturní rozkvět města. V počátcích byly neaktivnějšími odbory pěvecký, dramatický a pořadatelský. V prvních měsících svého existence se činnost zaměřovala především na pořádání výletů a poznávacích akcí. Nepřekvapí tedy, že první zmínka z protokolu z I. řádné schůze je o výletu na hrad Rabí.

Ovšem již v roce 1886 se začalo cvičit. Jelikož ve městě nebylo mnoho prostor, kde by se cvičení mohla odehrávat, cvičilo se až do roku 1895 v místnostech hostince Pantheon Na Stráži a to dvakrát v týdnu (ve středu a v neděli). Venkovní cvičení probíhala v Oskořínce. Zde proběhlo také první veřejné cvičení k příležitosti svěcení praporu nové tělocvičné jednoty Sokol Tyrš, který byl svěcen společně s praporem pěveckého spolku Zvon. Téhož roku byl 29. srpna náčelníkem zvolen br. Antonín Císař a v polovině září uvítali členové Sokola bratry (pozn.: sokolské) z USA.

Cvičební činnost v roce 1886 a začátkem roku 1887 byla zaměřena na II. všesokolský slet v Praze, který měl být další masivní demonstrací sokolské jednoty a síly. Toho si všimly bohužel i rakouské úřady, slet byl zrušen, a tak se bezmála 5000 přihlášených členů připravovalo zbytečně. Ve stejném roce vznikl ve strakonickém Sokole dorost a ženská četa sokolek. Cvičitelkami v odboru byla sestra Františka Svobodová.

Během roku se začalo na schůzích projednávat téma výstavby vlastního spolkového domu. 22. května byla zřízena věcná loterie, která měla za úkol z části zafinancovat stavbu. Zájem byl obrovský. Vydáno bylo 100 sérií po 100 lístkách. Loterie byla spuštěna až 30. září a již 14. listopadu bylo uloženo prvních 580 zlatých. Loterie vyvrcholila 18. srpna 1889, den předtím byla uspořádána jednotou slavnost v Oskořínce, která byla plánována a připravována téměř celý půlrok předem. Úsilí se vyplatilo a čistý výnos akce byl přes 1500 zlatých; samozřejmě byl věnován do fondu na stavbu Spolkového domu. Tyto částky se nemusejí zdát horentními, ale vezmeme-li v potaz, že pozdější návrh rozpočtu z roku 1895 činil částku okolo 40 000 zlatých, nebyly to prostředky zanedbatelné.

⁶ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

Další roky byly ve znamení veřejných cvičení. V roce 1888 se ve Strakonících konala schůze župních delegátů (toho času spadal Sokol Strakonice pod župu Žižkovu). K tomuto slavnostnímu okamžiku připravili bratři masové cvičení na Oskořince, kde zacvičila většina členstva.

Kolem roku 1890 se začínají ozývat hlasy, které volají po rozdělení župy Žižkovy, a to z důvodu lepší organizace a centralizace. Proto se na schůzi 25. srpna rozhodlo vydat resoluci o rozdělení. Žižkova župa, které vznikla v roce 1885 pro celé jižní Čechy, měla sídlo v Táboře. K rozdělení došlo v roce 1897, župa však nezanikla, jen byly vytvořeny dvě nové – župa Husova se sídlem v Českých Budějovicích a župa Jeronýmova, která se oddělila až od župy Husovy tentýž rok, se sídlem v Písku. Sídla žup se však měnila. Sídlo župy bylo tam, kde právě sídlil její (župní) starosta.

Zvláštní přípravy se věnovaly v letech 1890 a 1891 II. všesokolskému sletu. Tento se opět odehrával v Praze a ze Strakoníc byl vyslán speciální vlak se cvičenci. Sletu se tentokrát zúčastnilo nejméně 37 cvičenců.

Významnou událostí pro tělocvičný život jednoty byl první župní slet, tehdy ještě Husovy, župy. Byl pořádán v polovině srpna 1892 na památku Františku Ladislavovi Čelakovskému. V rámci oslav proběhlo veřejné vystoupení a župní výlet na Střelu pořádaný strakonickou jednotou.

Do roku 1894 se zúčastňovali členové Sokola především akcí pořádaných župami a okolními jednotami. Akcí, jakými byl například sokolský slet v Českých Budějovicích, rozvinutí praporu Sokola Sušice, či oslav 25. výročí vzniku Hasičské tělocvičné jednoty Sokol, se zúčastňovalo stále více členů.

Rokem 1894 začíná éra dnešní sokolovny. Z protokolu ze schůze, která proběhla 25. října 1894, vyplývá, že se výbor rozhodl ke stavbě Spolkového domu.⁷ Ve Strakonících v té době chyběla jakákoli větší budova, která by se dala využívat jako stálé sídlo nejen výborové, ale především cvičící. Cvičení probíhala v hostinci Pantheonu, což bylo se stále se zvyšujícím počtem členů a odborů (k tomuto roku vykazovaly činnost odbory cyklistický, bruslařský, veslařský, dramatický a ženský) hrubě nedostačující. Výběr místa ke stavbě dostali na starost členové výboru Petr Karta, Antonín Císař a J. Pavelec. Baly vybrána dvě místa, a to „...část zahrady manželů Brušákových „Nový svět“ a pak spáleniště Varousovic stodoly s převzetím dílu sýpky

⁷ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

Občanské záložny a obecního dvora...“⁸ Konkrétní rozhodnutí o výstavbě padlo až 25. listopadu na mimořádné valné hromadě. Tomu předcházela ještě jednání s městem Strakonice o financování stavby. Návrh, že Spolkový dům postaví město na vlastní náklady, pokud mu všechny jednoty zaplatí všechny peníze, které ve prospěch stavby domu naspořili, byl svržen ze stolu. Jako důvod se uvádí, že vítězný architektonický návrh architekta Papeže počítal s částkou 41 000 zlatých, což bylo pro město nepřijatelné. Proto se rozhodlo o tom, že město nakoupí pouze stavební materiál za 10 000 zlatých a zbytek si musí jednota doplatit sama.

To však znamenalo komplikaci pro strakonický Sokol, který v té době díky příspěvkům, slavnostním akcím a dalším příjmům, disponoval částkou jen cca 15 000 zlatých. Výbor se tedy rozhodl vydat dluhopisy (nezúročitelné a nevypověditelné) v hodnotě 10 000 zlatých, zažádal o půjčku od městské spořitelny 15 000 zlatých, další drobnější dary poskytly soukromé osoby.

Konečně, po dořešení otázek financí, přistoupil Sokol k vypsání soutěže na stavbu. Schůze 3. února vybrala jako vítěze trio strakonických stavitelů – Vojtěcha Duška, Matěje Krupku a Vojtěcha Kulhánka. Již 12. února 1896 bylo vydáno povolení ke stavbě.⁹

V tomto hektickém období, přestože byla pozornost věnována téměř plně záležitosti výstavby domu, neustala ani činnost cvičební. Jednota se zúčastnila postupně těchto akcí – III. všesokolský slet v Praze a 10. výročí vzniku jednoty Sokol Tyrš ve Strakonících, župního sletu v Písku a okrskového veřejného cvičení (které sama pořádala) v Horažďovicích.

Stavba spolkového domu probíhala bez problémů, přesto je však její rychlost udivující. Vezmeme-li v úvahu, že byla započata začátkem února 1896, pak nás datum dokončení může překvapit. Za necelých jedenáct měsíců, 19. listopadu 1896, byla stavba úspěšně dokončena a pro veřejnost otevřena již 21. listopadu. Tento výkon mi přijde, pokud přihlídneme k tehdejším možnostem a technologiím, úctyhodný. Na počest otevření nového, na strakonické poměry monumentálního, domu byla pořádána slavnostní akademie, které se spoluúčastnil pěvecký spolek Zvon a nově zřízený dramatický spolek sehrál představení Zvíkovský rarášek.

⁸ *Pamětní list ke XIV. sletu sokolské župy Jeronýmovy 21. a 28. června 1925 ve Strakonících.* Strakonice: Sokol, 1925, s. 40.

⁹ *Pamětní list ke XIV. sletu sokolské župy Jeronýmovy 21. a 28. června 1925 ve Strakonících.* Strakonice: Sokol, 1925, s. 41.

Spolkový dům prospěl celkovému životu jednoty, cvičilo se zde i v zimních měsících či nepříznivých povětrnostních podmínkách

V období let 1898 až 1904 se jednota zúčastnila menšího počtu akcí, především se jednalo o další župní slety. V roce 1901 se konal IV. všesokolský slet v Praze, kterého se zúčastnilo 13 cvičících ze strakonické jednoty. V tomto roce měla jednota 102 členů.¹⁰

V roce 1904 se jednota soustředila na slet Jeronýmovi župy v Písku a okrskové cvičení v Horažďovicích. Roku 1905 se vyčlenil samostatný odbor vzdělávací, jehož primární funkcí bylo pořádání besed, přednášek a naučných výletů. Tentýž rok byl zároveň 20. rokem existence Tělocvičné jednoty Sokol Tyrš v Strakonících. K této příležitosti bylo uspořádáno několik slavností, ale pouze ve městě, jelikož zástupci župy nepovolili uspořádat slet.

Problémy nastaly počátkem roku 1906, kdy stála celá jednota mimo Jeronýmovu župu. Hlavním důvodem byla poloha jednoty, která se nacházela na hranicích župy Jeronýmovy a Šumavské. Výbor župy se postavil proti návrhu České obce sokolské, aby strakonická jednota spadala právě pod Šumavskou župu. Tato krize se vyřešila tím, že byl vypracován návrh stanov, který byl posléze předložen ČOS (Česká obec sokolská). Změna se týkala názvu – z Tělocvičné jednoty Sokol Tyrš v Strakonících bylo vypuštěno jméno zakladatele Sokola a vznikl nynější název – Tělocvičná jednota Sokol v Strakonících.

Téhož roku se jednota slavnostně zúčastnila slavnosti pořádané k příležitosti 50. výročí úmrtí Karla Havlíčka Borovského a 19. srpna ještě veřejného cvičení v Sušici.

Následující rok se konal V. všesokolský slet v Praze, takže činnost byla podřízena právě této události. Nakonec se sletu zúčastnilo 43 členů a aktivně si zacvičilo 17 cvičenců a 4 závodníci. ČOS rozhodla, že za tuto vzorovou účast a snahu obdaruje strakonické Sokoly sousoším Fügnera a Tyrše, což bylo v té době přijímáno jako vysoké ocenění.

Župní slet v roce 1908 byl pro strakonické veleúspěšný. Nejen, že se pořádal přímo v Oskořínce (letní cvičiště Sokola ve Strakonících), ale nasbírali zde spoustu ocenění. Slet byl vyhlášen nejlepším za dobu trvání župy, strakoničtí sokolové zvítězili v soutěži tělesné zdatnosti a znovuzaložený ženský oddíl byl chválen zástupci ČOS.

¹⁰ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

V roce 1909 byl přejmenován Spolkový dům – od té doby nese název Sokolovna. Stejného roku byl zřízen odbor cvičitelský, který byl v roce 1913 ještě rozdělen na mužský a ženský. Následující roky byly opět ve znamení nácviků na župní slety a okrsková cvičení, akce pořádané ve městě se omezili jen do sálu sokolovny.

V roce 1912 se opět veškerá činnost podřídila pořádání VI. všesokolského sletu, kterého se zúčastnilo 13 mužů, 9 žen cvičících a 4 závodníci, kteří však svoje závody nedokončili.

Bruslařský odbor se rozhodl zřídit v zimě 1912/1913 kluziště. V této došlo k obměně starých členů. 9. srpna 1910 byl jmenován místonáčelníkem Bohuslav Martínek, 23. ledna 1911 se funkce po téměř 25 letech vzdal Antonín Císař. Z funkce náčelníka odstoupil a byl zvolen místostarostou. Toho postu se vzdal bratr Svoboda. Náčelníkem byl zvolen Bohuslav Martínek. Ještě významnější změna nastala v roce 1914, kdy po osmadvaceti letech odstoupil starosta br. Petr Karta a jeho místo zaujal br. Antonín Císař.

Další období bylo smutné jak pro světové dějiny, tak pro Sokola. Po sarajevském atentátu vypukla I. světová válka. Činnost jednoty byla značně omezená, jeden po druhém odcházeli bratři do války. Jednota měla v té době okolo 180 členů, ze zápisů ze schůzí a prezenčních listin jsem zjistil, že 56 členů Sokola Strakonice bylo odvedeno v roce 1915. Když si uvědomíme, že v roce 1916 měla jednota 185 členů¹¹ včetně těch, kteří byli v té době odvedeni, je toto číslo opravdu vysoké.

ČOS byla rozpuštěna v roce 1915 a cvičení ustala. Samotná strakonická jednota existovala stále, ale činnost se omezila. 1. října 1914 byl ze sokolovny zřízen lazaret. Další a další členové byli povoláváni na vojnu. Roky 1917 a 1918 jsou pro jednotu těžké – nevyvíjela žádnou činnost. A to až do 28. října 1918, kdy jsme se stali samostatným suverénním státem. V té době došlo k obnovení činnosti jednoty ve Strakonících.

Rád bych nyní jen krátce vyzdvihl roli sokolů v době války. Pokládali své životy za vlast, tvořili cizinecké legie v ruských a francouzských armádách, ale vytvářeli i odbojové skupiny a riskovali, jen aby se zasloužili se obrovskou měrou o vznik samostatného Československa. Nejen Masaryk později ocenil jejich roli v legiích i mimo ně.

¹¹ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

Krátce po vzniku Československa se na vlně národní hrdosti znovuutvářel rušný život v Sokole. Téměř na každé schůzi byli přijímáni noví a noví členové, takže koncem roku čítal jejich počet 395 členů (256 mužů a 139 žen), dorostenců v té době bylo 47 chlapců a 88 dívek, žactvo pak tvořilo 88 hochů a 76 děvčat.¹²

V roce 1920 byl zvolen starostou JUDr. Stanislav Zima. Sokol se v této době těšil velké oblibě veřejnosti, a tak není divu, že počet členů vystoupal až k číslu 463 (300 mužů a 163 žen).¹³ Činnost toho roku byla zaměřena výhradně na pořádání všesokolského sletu v Praze, nacvičené sestavy se pak představily veřejnosti během cvičení v Oskořínce.

V poválečných letech se jednota potýkala s nedostatkem financí, a tak se několikrát jednalo o prodeji sokolovny. Nejvážnějším zástupcem byl městský biograf. Ale na schůzi v roce 1921 bylo definitivně rozhodnuto sokolovnu neprodávat.¹⁴ 6. dubna proběhl tělocvičný večer, na němž vystoupilo úctyhodných 299 cvičenců. Téhož roku bylo vedle sokolovny vybudováno letní cvičiště, o které jednota sdílela s reálným gymnáziem.

V první polovině dvacátých let proběhla rozsáhlá rekonstrukce sokolovny, byly zbudovány šatny, zavedeno elektrické osvětlení a rozšířeny prostory tělocvičny. Celou rekonstrukci zaštitila finančně Občanská záložna částkou 150 000 Kč. Cvičební činnost neustávala a jednota se zúčastnila několika veřejných cvičení, například v Jiníně, Českých Budějovicích nebo Sodoměři.¹⁵

Zajímavá událost proběhla k 40. výročí založení strakonického Sokola. Byl zde pořádán v pořadí již 14. župní slet. Slet proběhl mezi 21. a 28. srpnem 1925. V tomto roce se členové jednoty účastnili otevření Tyršova domu na Malé Straně. O další kulturní rozvoj města se sokolové postarali, když uzavřeli s městským biografem smlouvu o pronájmu a sál sokolovny začal sloužit i k těmto účelům.

Den 13. ledna 1926 byl pro strakonickou tělocvičnou jednotu Sokol tragický. Zemřel totiž bratr Petr Karta, zakládající člen, který téměř tři desetiletí stál v roli starosty v čele organizace. Byl mu vystrojen pohřeb téměř státnický; jeho památku uctili

¹² PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonících: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935. s. 19.

¹³ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

¹⁴ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

¹⁵ PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonících: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935. s. 22.

všichni členové strakonického Sokola a spousta hostů z okolních jednot. Počet členů byl stejný jako v roce 1920 (463, z toho 352 mužů a 111 žen).¹⁶

V následujících letech bylo budováno nové letní cvičiště. Staré, vedle sokolovny, kvůli stále většímu počtu členů už nevyhovovalo. Jednota dostala tedy od města darem 12 000 m² v oblasti zvané Na Křemelce.

Rok 1925 byl ve znamení příprav na VIII. všesokolský slet. Tento rok byla blatenská jednota přiřazena do strakonického okrsku. 18. června byl ve Strakonicih pořádan III. okrskový slet (na hřišti Sportovního klubu), který posloužil jako generální zkouška na všesokolský slet. VIII. všesokolský slet se vydařil a pro strakonické měl zvláštní nádech, jelikož cvičení prostrná se cvičila při hudbě, kterou složil člen strakonického sokola br. MUDr. Jaroslav Mácha.

Odbory Sokola doplnil začátkem 20. let 20. století jízdní odbor. Bylo třeba tedy vytvořit jízdárnu a to se povedlo díky získání pozemků pivovaru a obce. Areál o velikosti necelých 19 000 m² byl upraven a vznikla jízdárna a cvičební budova.

Důležitý je rok 1927, kdy byla od města zakoupena zrušená věznice okresního soudu. Tělocvična v sokolovně už nedokázala pojmout nápor nových členů, a tak bylo nutné vymyslet, kde zřídit novou. Tento prostor se ukázal jako skvělá varianta. Náklady na výstavbu si však vyžádaly další zadlužení jednoty; půjčku na stavbu ve výši 300 000 Kč poskytla Občanská záložna.¹⁷ Jednota tedy hledala způsob, jak získat prostředky na splácení a svůj chod. Rozhodla se tedy získat pro sebe koncesi na provozování biografu, což se povedlo začátkem roku 1928.

Působení jednoty se dále rozšiřovalo. Odbory přibývaly, do roku 1930 přibýly postupně odbor tenisový, lyžařský a házenkářský. K rozšíření oblíbenosti dopomohl jistě fakt, že už se necvičilo jen v tělocvičně, ale i na nově otevřeném letním cvičišti na Křemelce. Byl zde vystavěn i restaurační pavilon. Stavbu provedl na vlastní náklady pivovar s tím, že po dokončení ji věnuje jednotě za podmínky, že se zde bude točit výhradně strakonické pivo.

Začátkem listopadu zemřel JUDr. Stanislav Zima, který zastával pozici starosty jednoty celých deset let; ve funkci ho v roce 1931 nahradil Mr. Ph. Oldřich Macháček. Červen roku 1930 byl ve znamení závodů krajského přebory pořádaného naší jednotou, účastnili se jej i zástupci žup Plzeňské, Rokycanské, Husovy a Jeronýmovy. Přestože se

¹⁶ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

¹⁷ PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonicih: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935. s. 22

v roce 1906 připojila jednota k župě Husově, účastnila se pravidelně i akcí pořádaných župou Šumavskou.

Další dva roky (1930 – 1932) by se daly označit za předšletové. Téměř veškerá činnost byla věnována nacvičování a přípravami na slet. Veřejná cvičení, kulturní akce, pořádání výletů a podobně se omezovaly na minimum a probíhaly jen ve městě nebo v nejbližších obcích. Jedinou výraznější událostí byl štafetový běh v roce 1931, který byl vlastně předzvěstí blížícího se všesokolského sletu a v jehož rámci nesli běžci pozdravy a poselství z okrajových částí republiky do hlavního města. Strakonické jednotě byl přidělen úsek mezi Podsrpem a Katovicemi (cirka 15 km). Méně využívané hřiště pronajala jednota republikánské straně. O jeho velikosti může vypovědět fakt, že oslavy, kterou zde strana uspořádala, se zúčastnilo okolo 15 000 lidí.¹⁸ IX. všesokolský slet se konal pro dorostence 26. – 29. června a pro členstvo 3. – 6. července. Ze Strakonice se ho zúčastnilo 105 členů.¹⁹

Tělocvičná činnost neochabovala. Stále více se zvyšovaly počty žactva, počet členů však stagnoval. Všechny sokolské odbory vykazovaly dobrou činnost, házenkářský byl dokonce rozšířen o odbor odbíjené a nově se objevil odbor šermu. Stále více se vyrovnávala role tělocvičná a kulturní. V sokolovně se setkávalo oboje. Divadelní akce se střídaly s cvičeními, ta se sportovními tréninky a promítáním filmů.

Jednota oslavila své padesátileté jubileum v roce 1935. Oslavy byly v duchu Sokola. Série veřejných cvičení, výletů a slavností protkala celý tento rok. Ke konci roku měla jednota 604 členů (411 mužů a 193 žen), dále 34 dorostenců, 112 žáků a 150 žákyň.²⁰ Jelikož se jednalo mezisletový rok, byl pořádán župní slet v Blatné, samozřejmě s účastí strakonické jednoty.

Dalšími akcemi, jich se naše jednota zúčastnila, byla veřejná cvičení III. okrsku Jeronýmovy župy, krajských závodů v Rokycanech, 2. místo obsadili strakoníci v župních závodech nižších oddílů pořádaných ČOS a jiných. Zájem byl především o házenou, kterou propagoval její odbor veřejnými zápasy a povedenou účastí na Tyršových hrách.

¹⁸ PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonících: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935. s. 25.

¹⁹ PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonících: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935. s. 30.

²⁰ KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 38

Smutným rokem nejen pro sokolstvo, ale i pro celou republiku, byl rok 1937. Dne 14. září zemřel první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Tento černý den zasáhl opravdu celý národ, všude se konaly čestné obřady a držely čestné stráže. Pietní místo bylo zřízeno u radnice.

Sletu roku 1938 bylo věnováno mimořádné úsilí. Konal se totiž v napjaté době. Německé šovinistické nálady cloumaly Evropou. Hitlerův chtíč se nevyhnul ani Československu, nárokoval si území v pohraničí (Sudety), česko – německé vztahy byly na bodu mrazu. Spojenecké mocnosti mlčely a schovávaly se za politiku appeasementu. X. slet 2. – 6. července 1938 byl tedy více než jindy vyjádřením vlastenectví a demokracie. Slet proběhl bez incidentů, přesto se však staly Německé hrozby skutečností. Západní mocnosti nepodpořili přístup československé vlády, která vydala rozkaz k mobilizaci 23. září. Všichni strakoničtí sokolové schopni boje se čestně přihlásili. Bohužel nám vlastní spojenci ve strachu před německou agresí nakázali přijmout tak zvanou Mnichovskou dohodu (podepsaná Chamberlainem, Daladierem, Hitlerem a Mussolinim). Německu tedy bylo bez boje podstoupeno území sudet. Tato kritická situace se pro československý stát stala tragickou v roce 1939, konkrétně 15. března, kdy byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava a nacistické úřady ve spolupráci s gestapem (německá Tajná státní policie) začaly likvidovat největší odporce.

Mezi prvními byli samozřejmě členové demokratického a vlasteneckého Sokola. Mezi prvními ve Strakonících byl zatčen br. starosta Oldřich Macháček. Život jednoty byl ochromen a činnost ustala; poslední zápis ze schůze je z 6. 3. 1941. Poslední ranou pro tuto etapu strakonické organizace bylo druhé zrušení a rozpuštění ČOS nacisty 12. 4. 1941. Od tohoto data prakticky ustal tělocvičný život ve státě. Zakázány byly i jiné organizace (Orel), kontrolována byla činnost dělnických tělovýchovných jednot. Také byla zrušena veškerá mistrovská utkání ve všech sportech. Tímto byla uzavřena předválečná kapitola Tělocvičné jednoty Sokol Strakonice.

Rád bych na tomto místě uctil památku umučených, uvězněných, totálně nasazených a dalších, jinak perzekuovaných členů Sokola, kteří se ve většině případů nevzdali svých myšlenek a riskovali tak své životy. Jen z naší jednoty bylo při výsleších umučeno 19 bratrů a sester a další byli vězněni v koncentračních táborech. Není známo, kolik z bratrů se zapojilo do odboje, zajisté jich nebylo málo.

4. 2 Sportovní klub Strakonice 1908

V roce 1908 se ve Strakonících začaly ozývat hlasy sportovců, kteří chtěli vytvořit sportovní spolek, aby mohli organizovaně hrát dva nové sporty – kopanou a hokej (v té době formu bandy – hokej s kaučukovým míčkem). První pokusy o založení spolku probíhaly v létě 1908. Nakonec se podařilo získat dostatek prostředků a lidí a zároveň povolení k založení spolku. A tak se na první valné hromadě 28. prosince vytváří Sportovní kroužek Strakonice 1908. Jednalo se o volné sdružení mladých propagátorů kopané a hokeje. Oddíly, které vznikaly pod hlavičkou SK Strakonice 1908, nebyly řízeny shora, ale vlastními činovníky.

Jak je zmíněno výše, Sportovní kroužek měl v té době pouze dva odbory – fotbalový a hokejový. Postupem času však přibývaly další a koncem roku 1942 působily v rámci tehdy již Sportovního klubu Strakonice 1908 následující odbory – fotbalový, hokejový, odbíjené, házené, plavecký, cyklistický, atletický, boxerský, šachový a zábavní. Kromě kopané a hokeje je však předválečná minulost zmíněných sportů v klubu krátká a nepříliš známá; v archivech a dobovém tisku jsem našel jen několik zmínek, které byly pouze útržkovité. Odbor odbíjené nemá žádné záznamy.

4. 2. 1 Odbor kopané

Kopaná se začala na Strakonicku dostávat do povědomí místních na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Kopaná tehdy ani v nejmenším nedosahovala současné popularity, byla zábavou malého počtu nadšenců. Tito pak většinou pocházeli z řad studentů, kteří se s hrou mohli setkat na studiích ve větších městech. Většinou mezi sebou hrávaly výběry čtvrtí či sousedních vesnic a výsledky nebyly zaznamenávány. Postupem času si kopaná začala získávat nové zájemce, stávala se atraktivní a byly zakládány nové oddíly většinou v rámci spolků (například v Sokole).

Ve Strakonících jsou začátky spojeny s rokem 1908. Na první valné hromadě konané v hostinci „U Podhorských“ 28. prosince byl založen Sportovní kroužek Strakonice 1908. V době svého založení zaměřil svou činnost na hokej a právě na kopanou. Již před tímto datem proběhlo několik pokusů o založení, které však neuspěly zejména kvůli nepochopení veřejnosti a nedostatku financí. O popularizaci tohoto sportu ve Strakonících se zasloužili především zakládající členové a aktivní hráči, byli

to zejména tito – bratři Kartové, Stanislav Böhm, Ladislav Hrdina, Josef Graf a další. Prvním předsedou Sportovního kroužku Strakonice 1908 byl právě Stanislav Böhm.

Údaje o prvních utkáních pocházejí z již ze září 1908. Mužstvo tehdy ještě neoficiálního Sportovního kroužku sehrálo v sestavě Kafka, Podhorský, Barvíř, Císař, Böhm, Lukeš, Karta B., Šašek J., Bakule, Bolard, Šašek Fr. utkání proti týmu Vodňan a vyhráli jej vysoko 9:1 (poločas 2:1). Druhý zápas před první valnou hromadou se odehrál v Písku proti místnímu Sportovnímu klubu, který prohráli 1:7 (0:4 po poločase).²¹

Do první světové války se fotbalisté SK 1908 potýkali s mnoha obtížemi. Hlavní překážkou rozvoje byl nedostatek hráčů a veřejnost, která novému sportu nevěnovala příliš pozornosti. Hrávalo se na Podskalí a na hřišti „Na jezírku“, soupeři strakonických byla družstva Plzně, Písku a Vodňan. Postupně se hrálo několik zápasů za sezónu, klub se skládal ze dvou mužstev (hlavní a záložní). V sezóně 1913/1914 se situace v členstvu zlepšila, činnost vzrostla a intenzita zápasů zvýšila. Fotbalisté se přestěhovali na nové hřiště „Na tržišti“, kde se odehrálo 14 zápasů se skóre velmi lichotivým (12 vítězných, celkové skóre 51:15). Sestava „A“ mužstva nebyla stálá, ale základní jedenáctku tvořili Šašek, Vácha, Sýkora, Reinisch, Bolard, Grauer, Tábor, Plánek, Zajíček, Hrneček a Lukeš.²² Celkově se činnost klubu ubírala dobrým směrem.

Bohužel přesně v době vzestupu fotbalu zasáhla Evropu první světová válka. Přes válečné útrapy se hrálo v omezeném rozsahu dál, dochovali se výsledky zápasů proti Plzni a Písku s výsledkem 10:2, respektive 7:2 pro Strakonice.

V roce 1916 byl Sportovní kroužek Strakonice přejmenován na Sportovní klub Strakonice 1908, který nese doposavad. Stalo se tak na schůzi 30. 7. 1916. Stejně tak se toho roku stal SK 1908 členem Československého fotbalového svazu; zařazen byl do župy plzeňské.

Po válce měl klub již čtyři stálá družstva („A“ tým, „B“ tým, juniorský a studentský tým). Založena byla jihočeská župa a hned v první sezóně se stali strakoničtí mistry jižních Čech. Po takovém úspěchu začal fungovat klub velmi dobře, fotbal se zpopularizoval a tak se členové výboru rozhodli vybudovat nové hřiště, které by odpovídalo normám svazu. Byla vybrána lokalita na Medové kaši. Ta se nacházela v oblasti dnešní restaurace Jiskra naproti autobusovému nádraží. Byla upravena hrací

²¹ Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

²² Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

plocha, zbudovány šatny. Příkladem šetření prostředků bylo převezení dřevěné boudy, která původně sloužila hokejistům na Blatském rybníce. Tato poté sloužila jako šatny do doby, kdy byla opět přestěhována na Podskalí.

V roce 1921 měl klub již 6 družstev („A“ tým, „B“ tým, junioři, dva dorosty a starou gardu – tzv. „Old boys“). Výkony na začátku dvacátých let podávali muži velmi kvalitní, byť nedosahovaly triumfu z roku 1919. V rámci přeboru župy obsazovali pozice v přední části tabulky. Sestava z roku 1921 byla následující – Zajíček, Velek, Lukeš, Šejtka, Plánek, Bolard, Novotný, Vácha, Krása, Raffel a Sýkora. Pozemek na Medové kaši byl od města vykoupen v roce 1922. Počet sehraných zápasů „A“ mužstva mužů již dosáhl 40 za sezónu (bilance 26-6-8, 146:61).

Roku 1923 došlo k rozporům mezi SK a Československým fotbalovým svazem a Strakonice požádali o vstup do Amatérské fotbalové unie, kde však vydrželi jen rok a 9. 5. 1924 se vrátili zpět pod hlavičku svazu, který za tuto rebelii udělil klubu pokutu 1 000 Kč. Mistrovství župy jihočeské v roce 1926 patřilo opět strakonickému fotbalu. Sestava mistrovského týmu byla: Uhlík, Raba, Vojík, Hrdlička, Raffel, Bolard, Vácha, Krása, Sokol, Darebný, Hrubeš, Sýkora Hošek, Kučera a Malý.

I na konci dvacátých let se fotbalový odbor potýkal s krizí, a to především členskou. V roce 1928 měl oddíl jen 25 členů, rok předtím okolo 80. Činnost se omezovala jen na zápasy, téměř se netrénovalo. Turnaje a soutěže, kterých se mužstva účastnila, byly podradnějšího charakteru. Tuto krizi se podařilo překonat a v roce 1933 měl fotbalový odbor 107. Třicátá léta byla více méně průměrná, hrálo se mistrovský jihočeské župy, kde se strakoničtí umísťovali v první polovině tabulky. Trénovalo se nepravidelně. První mužský tým si však držel velmi vysokou úroveň. V jižních Čechách patřil neustále ke špičce a o výkonnosti hovoří i fakt, že při utkání s ligovou Spartou jí byli strakoničtí vyrovnaným soupeřem a prohráli jen 2:3 brankou ze závěru zápasu. Další významné zápasy sehráli s Plzní (3:3), Austrií Salzburg (1:1) a Meteorem České Budějovice (vítězství 5:1).²³ V roce 1935 byla postavena dvě žákovská mužstva a dorostenci vyhráli mistrovství jižních Čech. V roce 1936 dostal klub slavnostní plaketu k příležitosti sehrání 100 utkání.

V předválečném období byl již fotbal na výsluní. V sezóně 1937/1938 začal svoji kariéru Josef „Pepi“ Bican, který se postaral o další popularizaci nejen fotbalu mezi lidmi, ale i českého fotbalu na evropské scéně. Tato nejslavnější osobnost

²³ Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

československého fotbalu trávila dovolené v Sedlici, nedaleko Strakonice, a tak ve městě v místním SK 1908 často trénoval a sehrál i několik přátelských utkání!

V roce 1939 se proboujvalo „A“ mužstvo do divize českého venkova, což byl do té historický úspěch. V tomto období navštěvuje zápasy okolo 1 500 diváků. Válečné události a nacistická okupace se na fotbale nepodepsala takovou měrou jako na Sokole, mohla se pořádat utkání a hrát soutěže. Přesto však nemohli sportovat Židé, nemohli dokonce navštěvovat ani sportovní akce.

Největšího předválečného úspěchu dosáhlo mužstvo SK Strakonice 1908 v roce 1941, kdy z celkového počtu 22 mistrovských utkání prohráli jen tři zápasy a vyhráli tak divizi českého venkova skupiny Západ. Mužstvo ve složení Polok, Chudoba M., Chudoba K., Mothejl, Holman, Štika, Krtek, Žák, Chudoba J., Petřík a Krýza se tak mohlo zúčastnit bojů o postup do národní ligy. Soupeři mu byly týmy AFK Polaban Nymburk, SK ASO Olomouc a SK Nusle.²⁴ Bohužel strakoničtí všechny zápasy prohráli, přesto je tento výsledek mimořádným historickým momentem.

V roce 1942 hrála divizi za Strakonice tato jedenáctka: Petřík (nejlepší hráč svojí generace), Krýza, Chudoba M., Motl, Mothejl, Jelínek, Holman, Krtek, Štika, Chudoba J., Chudoba K.²⁵ Tento rok odešlo několik hráčů do tělovýchovného oddílu fezáren. Tím byl dán základ pozdějšímu roztržštění kopané ve Strakonících.

V roce 1944 byly z nařízení okupantů zakázána veškerá mistrovská utkání. Jarní část (tehdy se ještě hrálo systémem jaro – podzim a ne naopak jako dnes) byla odehrána celá, ale na podzim přišel výše zmíněný zákaz z důsledku totálního nasazení pracovních sil do zbrojních podniků.

V období do roku 1945 se hráli především přátelská utkání, přesto se však stále zvyšoval počet členů odboru kopané v rámci Sportovního klubu 1908.

4. 2. 2 Odbor ledního hokeje

U zrodu SK Strakonice 1908 stála snaha organizovat především dva sporty, které byly nové. Těmito sporty byla kopaná a hokej. Sportovní kroužek byl vlastně spolkovým útvarem fotbalistů a hokejistů. Počátky prvního jsou popsány výše. Počátky ledního hokeje ve Strakonících se pokusím nastínit v této kapitole.

²⁴ Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

²⁵ Tamtéž

Lední hokej se v Čechách hrál v té době odlišně. Hrál se s kaučukovým plným míčkem a sedmi hráči a tato forma se nazývala bandy-hokej. A právě Strakonice jsou považovány za kolébkou jihočeského hokeje (nebo bandy-hokeje). Toto označení si zasloužili tím, že se bandy-hokejový klub SK Strakonice 1908 staly prvním propagátorem této hry na jihu. Přípravy a tréninky začaly již koncem roku 1908 na Blatském rybníku.

Symbolicky Na Nový rok 1909 se uskutečnil vůbec první zápas. Proběhl ve Strakonících, soupeřem byl tým Union Plzeň a strakoničtí zvítězili 14:4. Tento výsledek předznamenal, jak moc úspěšní v tomto sportu budou. Historická sestava Strakonic byla následující – Jan Kokeš, Aleš, J. Třeštík, Jan Němejc, František Šašek, K. Karta a kapitánem mužstva byl František Hrdina.²⁶

Hokejový odbor to neměl lehké. Neodehrál tolik utkání jako fotbalisté. Samozřejmě, že v této době ještě neexistovaly žádné stadiony s umělou ledovou plochou. V tomto období to tedy měli hokejisté těžké, museli se spoléhat pouze na přírodní podmínky. Zimy ale až do roku 1912 nebyly takové, aby se mohlo hrát. Tým se také potýkal s nedostatkem hráčů a financí.

Přes všechny tyto obtíže se v kolébce jihočeského bandy-hokeje odehrávala další utkání, první z nich roku 1912 proti nejlepšímu bandy-hokejovému týmu Č.S.K. Praha, kterému strakoničtí podlehli „jen“ 0:5. Tento výsledek byl ale velmi lichotivý, českobudějovický SK proti stejnému soupeři nevstřelil branku a obdržel jich rovných 14.²⁷ Mužstvo tenkrát tvořili Kokeš, Bolard, Tábor, Grauer Richard, Miller, Šašek František, Šašek Jan a Jiří Grauer.

Během zimy 1913 hostil Blatský rybník 6 utkání, z toho 5 vítězných. Další roky však ovlivnila první světová válka. Odvody se nevyhnuly ani strakonickému hokejovému týmu a tak byl za celou dobu války sehrán jediný přátelský zápas mezi SK Strakonice 1908 a S. K. Strakonice Nové s výsledkem 10:0.

Poválečná zima 1918/1919 znamenala obnovení činnosti, ale jediný zápas, který se sehrál, byl v Dobřanech, kde však pro oblevu ani nebyl dohrán. Místo toho bylo hráno utkání v pozemním hokeji s výsledkem 1:1.

²⁶ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_fInal_web.pdf

²⁷ ČERNÍK. P. *100 let organizovaného hokeje ve Strakonících*. In: *Zpravodaj města Strakonice*. 11/2008, s. 10.

Až do sezóny 1920/1921 se hokej nehrál. V této se však podmínky vydařily a na Blatském rybníce sehrál oddíl 9 zápasů a ani jediný neprohrál. Následující sezóna 1921/1922 byla historickou, jelikož Strakonice poprvé zvítězily v mistrovství ČSR! Postupně porazily týmy Meteor Vinohrady (12:2), Velké Meziříčí (4:2) a ve finále Vyšehrad (6:2). Členy legendárního týmu byli Lukeš, Tábor, Bolard, Krása, Zajíček, Novotný, Šašek, Vácha a Janda.²⁸

Tato slavné éra strakonického hokeje začala pomalu končit s rokem 1924. V sezóně 1923/1924 Československý hokejový svaz tlačil na oddíly hrající bandy-hokej, aby přešly na hokej kanadský, mezinárodně uznávaný a ve světě velmi populární. Strakonický SK 1908 byl v tomto směru liknavý, kanadský hokej byl náročnější nejen fyzicky, ale i finančně. Přesto se postupně začal hrát ve Strakonících i on. V roce 1924 ještě uspořádal SK Strakonice 1908 mistrovství ČSR, které i přes nepříznivé počasí v konkurenci dalších 5 týmů vyhrálo I. A mužstvo SK 1908, které porazilo ve finále I. B tým 1:0. A protože poslední mistrovství se v roce 1925 kvůli špatnému počasí neuskutečnilo, zůstali strakoničtí posledním neporaženým mistrem ČSR v bandy-hokeji!

Od toho roku se ale dostává bandy do pozadí a v kanadském hokeji už mužstva SK Strakonice 1908 nejsou tak úspěšná. V první turnaji kanadského hokeje v Praze 13. ledna 1924 podlehly Strakonice pražské Slávii 2:7 a vypadly hned v prvním kole.

Mezinárodní turnaj pořádaný v Košicích strakonickým nevyšel a prohráli čtyři zápasy z pěti. Jediný vítězný zápas vybojovali s domácím týmem Kassai Košice. Ústup ze slávy probíhal až do období války, v této době SK Strakonice 1908 nezískal žádný titul a ze čtyř desítek zápasů, které sehrál do roku 1942, zvítězil pouze desetkrát. Tehdy už se hrál téměř výhradně jen kanadský hokej. Strakoničtí zaspali nástup tohoto odvětví sportu, a proto se na další úspěchy čekalo až do doby, kdy byl vytvořen hokejový tým v rámci Tělovýchovné jednoty ČZ v roce 1952.

²⁸ ČERNÍK. P. *100 let organizovaného hokeje ve Strakonících*. In: *Zpravodaj města Strakonice*. 11/2008, s. 10.

4. 2. 3 Odbor házené

Odbor házené vznikl v roce 1921, kdy vznikl první tým – družstvo žen. Existenci házenkářek prozradil snímek z toho roku s popiskem.²⁹ První zápas byl sehrán s českobudějovickým Slavojem 28. srpna 1921, výsledek však není znám. Utkání se hrála na Medové kaši, původně hřišti fotbalistů. Soupeři SK Strakonice 1908 byly veskrze městští rivalové ze Sokola a Dělnické tělovýchovné jednoty. Další roky se ale házená dostává do pozadí, nehrají se zápasy a činnost odboru se omezuje pouze na tréninky. Na dva roky (1924 – 1926) odbor házené zaniká.

4. 2. 4 Plavecký odbor

Plavecký odbor byl založen při SK Strakonice 1908 několika nadšenci v roce 1927. První závody byly propagační a konaly se 14. srpna 1927 v řece pod pivovarem. K propagaci plavání si strakoničtí přizvali hosty z plzeňského Českého plaveckého klubu, kteří mezi jednotlivými závody předváděli plavecké styly a třeba i vodní pólo. Podmínky měli plavci na svou dobu výborné. Svépomocí si vybudovali plavecký areál v blízkosti Zavadilky na Podskalí s klubovnou, padesátimetrovou čtyřdráhou, šatnami a skladem. Za zmínku stojí jméno strakonického prsaře Františka Drobného, který vítězil ve třicátých letech v jednom závodě za druhým. Dalšími významnými plavci SK Strakonice 1908 před rokem 1945 byli například bratři Drobní (František, Karel, Stanislav a Jaroslav), Václav Fürbach, bratři Holmanové, Karel Malý a jiní. V letech 1936 a 1938 byl ve Strakonících pořádány další jihočeské závody, kde konečně členové plaveckého odboru SK 1908 porazili své českobudějovické rivaly. Během války byl městem zrušen areál plovárny na Podskalí a tak strakoničtí ztratili zázemí. Proto se rozhodli přijmout nabídku Sportovního klubu Volyně, který měl dostatek financí a kvalitní zázemí (padesátimetrový bazén byl v té době vysokým nadstandardem) a přešli pod něj. Tím končí předválečná éra strakonického plavání.

²⁹ DOBEŠ, J. *90 let strakonické házené pohledem do historie – část šestá*. In: *Zpravodaj města Strakonice* 2/2012. s. 11.

4. 2. 5 Cyklistický odbor

Cyklistický odbor vznikl v SK Strakonice 1908 v roce 1922. Byl to odbor s názvem Český klub velocipedistů Dudák. Tento se však již v roce 1924 osamostatnil a vznikl samostatný Československý klub velocipedistů Dudák ve Strakonících. V rámci SK Strakonice 1908 vznikl další cyklistický odbor až v roce 1941. Vytvořila se tak velká městská rivalita mezi oběma kluby a to vyústilo v obrovský zájem veřejnosti a Strakonice se staly centrem jihočeské cyklistiky. Odbor nepořádal pouze závody, ale i výlety pro širokou veřejnost, kolovou a krasojízdu.

4. 2. 6 Atletický odbor

SK Strakonice 1908 vytvořil atletický odbor někdy na začátku dvacátých let. Klub však neměl vlastní atletické cvičiště a tak většina atletů byla členy Sokola. Závody se konaly na fotbalovém hřišti na Medové kaši během přestávek utkání v kopané. I přesto několik desítek atletů hájilo barvy SK Strakonice 1908 a 23. září se zúčastnili prvních lehkooatletických závodů na sokolském letním cvičišti na Křemelce. Větší rozvoj atletiky v klubu nastal až po roce 1941, kdy spousta členů právě zrušeného Sokola přecházelo právě do řad SK. Za války bylo závodů málo, a po heydrichiádě byla činnost odboru prakticky ukončena.

4. 2. 7 Odbor boxu

Odbor boxu byl při SK Strakonice 1908 založen až v období konce 30. let. Přesné údaje neexistují. Ve Strakonících se bojovalo již kolem roku 1930, ale tehdy ještě neorganizovaně a zápasy se konaly spíše jako atrakce v hostinci „Bílý vlk“. Boxeři, kteří byli členy SK Strakonice 1908, byli zároveň registrováni v České unii boxerů amatérů. O činnosti odboru nejsou téměř žádné zmínky a nedochovaly se ani výsledky zápasů.

4. 3 Dělnická tělocvičná jednota Strakonice

Koncem předminulého století (1892) se organizovaný sport začal i politicky diferencovat. Začala vznikat dělnická hnutí a později politické strany. Při těchto stranách se začala rozvíjet i levicová dělnická tělovýchova. *Proto se dne 22. srpna 1897 sešlo v pražské Typografické besedě ve Smečkách 150 zájemců a založilo první, tzv. mateřskou dělnickou tělocvičnou jednotu - DTJ.*³⁰ Začátkem dvacátého století byl založen svaz dělnických tělocvičných jednot, jehož starostou byl František Hummelhans.

Historie Dělnické tělocvičné jednoty Strakonice je nejasná, po rozhovorech s historikem a pracovníkem Českého svazu tělesné výchovy panem Pavlem Koubou, jsem prostudoval dobový tisk, v němž jsem našel několik zmínek.

Jednota začala pracovat až v poválečném období, přesný datum se však nepodařilo zjistit. Zprvu se cvičilo v Pantheonu. Cvičilo se podle Tyršových tělocvičných zásad a jednota odmítala vrcholový sport. Novinové články se zmiňují především o činnosti dramatického odboru, informace jsou však pouze útržkovité. Stejně tak je tomu i v případě tělocvičných a sportovních akcí. Nalezl jsem zmínky o přípravách na první dělnickou olympiádu. Strakonická jednota byla však ze svazu vyloučena v roce 1921, kdy v tehdejší politické straně sociálně demokratické, hlavní levicové síle, došlo k bojům o moc. Z jedné strany vznikly dvě odštěpením radikálního levicového křídla – Komunistické strany.

Jak je zmíněno výše, o sportovní činnosti DTJ se můžeme dozvědět je díky útržkovitým zmínkám z periodik a také ze zápisů Sokola. Při zkoumání pramenů právě o strakonické tělocvičné jednotě Sokol jsem narazil na zmínky o utkáních s DTJ například v házené, bohužel však bez konkrétních výsledků. Stejně tak se zmiňuje kronika SK Strakonice 1908 o utkání házenkářského družstva žen s DTJ.

O vývoji dělnické jednoty ve Strakonici se mi toho tedy nepodařilo zjistit tolik, kolik by si tak důležitá tělovýchovná organizace zasloužila. Při rozhovoru s panem Koubou jsem se dozvěděl, že Dělnická tělocvičná jednota ve Strakonici, ostatně jako ostatní v republice, nebyla v celém průběhu trvání Protektorátu jako jediná zrušena. To proto, že nacisté chtěli ukázat, že mají kladný vztah k dělnictvu. Přesto se

³⁰ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2004, s. 83. Učební texty (Univerzita Karlova). ISBN 80-246-0802-2.

ani tomuto spolku nevyhnulo řízení německým aparátem, akce a cvičení byly omezovány a kontrolovány.

4. 4 Junák Strakonice

K rozvoji tělesné kultury i sportu nemalou měrou přispíval ve Strakonících i oddíl junáků a skautů. Světový skauting byl počátkem století v rozkvětu, v Čechách stál u jeho vzniku Antonín Benjamin Svojsík, který se inspiroval v Anglii. První pokusy proběhly již v roce 1911, ale úplně první organizace sjednocující skauty – Svaz Junáků – Skautů ČSR – vznikla až v roce 1919. Základem českého skautingu byl pobyt v přírodě. Již v roce 1912 vyšla kniha *Základy junáctví*, kterou vydal právě Svojsík a která se stala základem zásad skautů a skautských oddílů.

Ve Strakonících je činnost počátek skautingu spojen s rokem 1920 a jménem Josefa Dudy. Tehdy osmnáctiletý Duda založil první oddíl a zaregistroval jej v Junáku. Strakoničtí skauti organizovali výlety, tábory, účastnili se veřejných akcí. Do Junáka se hlásila spousta nových členů a tak byl založen druhý oddíl.

Kromě pobytů v přírodě se mladí skauti věnovali sportu, který však nebyl hlavní náplní činnosti oddílů. Závody a utkání se odehrávaly převážně v rámci samotného Junáka, později se hráli zápasy s ostatními městskými spolky (Sokol, DTJ, SK Strakonice 1908). Soutěžilo se v plavání, cyklistice, kopané, košíkové, odbíjené a házené.

V období let 1938 až 1940 se skauti aktivně zapojovali do manifestací proti německé agresi. Starší členové se účastnili mobilizace a byli připraveni k obraně hranic. Po Mnichově a vytvoření Protektorátu byla činnost skautů kontrolována německými úřady, členové hnutí byli vyšetřováni gestapem. Po zrušení skautské organizace nařízením říšského protektora K. H. Franka dne 28. října 1940 se několik skautů rozhodlo emigrovat a aktivně se podílet na zahraničním odboji.

5. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1945 – 1989

5. 1 Nástin organizačních změn v československé tělesné výchově a sportu po roce 1945

Československá tělesná výchova se musela vzpamatovat z ochromení, které způsobila okupace. Jednání o poválečné obnově probíhala již od 5. května 1945. *Vznikl Ústřední národní tělovýchovný výbor (ÚNTV), který měl sjednotit československou tělovýchovu na tzv. organickém principu, tj. do jediné jednotné tělovýchovné organizace.*³¹ Všechny sportovní a tělovýchovné organizace tak měly být sjednoceny pod hlavičku Tělovýchovného svazu Sokol. To se však nesetkalo s všeobecnou podporou, a tak bylo z iniciativy Orla, Československého fotbalového svazu a svazu DTJ navrženo volnější seskupení ve formě federace. V roce 1946 tak byl vytvořen orgán Československý tělovýchovný svaz, který byl volným sdružením tělovýchovných organizací.

Po únorovém komunistickém puči bylo rozhodnuto, že tělovýchova bude organizována pouze organizací Sokol. K tomu bylo však nutné přebudovat jeho strukturu. Většina členů sama odešla, někteří byli vyloučeni, jelikož se již nejednalo o Sokol v pravém slova smyslu, původní demokratické myšlenky byly nahrazeny ideologií komunistickou. Počet vyloučených členů byl 11 446 a 1 588 bylo zbaveno funkcí.³²

V roce 1949 byl vytvořen Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport, 12. prosince 1952 bylo vedení tělovýchovy a sportu svěřeno do rukou jednotlivých ministerstev. Od tohoto roku vznikaly podnikové jednoty. Konec období častých změn struktury organizace československé tělovýchovy je spojen s roky 1956 a 1957.

³¹ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2004, s. 108. Učební texty (Univerzita Karlova). ISBN 80-246-0802-2.

³² KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 156

Další zákon o organizaci tělesné výchovy a sportu byl vydán 20. prosince 1956 a vytvořil podmínky pro vznik Československého svazu tělesné výchovy, který byl ustaven na sjezdu 3. a 4. března 1957. Ten byl jedinou tělovýchovnou organizací až do roku 1990, kdy vznikly další nové či nově obnovené organizace.

5. 2 Historie tělocvičné jednoty Sokol Strakonice v období 1945 - 1949

V květnu roku 1945 byla osvobozena republika a s ní i strakonická sokolská jednota. Její vedení se sešlo 19. května a formálně tím obnovili činnost. Cvičit se začalo v polovině června.

Hlavní pozornost byla upřena na získání za války zabaveného majetku. Především se jednalo o sokolovnu, kterou se podařilo získat až koncem roku 1945. Již v červenci se zpět do rukou Sokola dostalo letní cvičiště na Křemelce. Bylo však značně poškozené, jelikož na něm za války cvičil wehrmacht. Také budova sokolovny byla v dezolátním stavu. Aby bylo možné cvičit alespoň venku, započali strakoničtí sokolové svépomocí opravovat cvičiště.

Během léta 1945 se cvičitelský odbor začal připravovat na uspořádání prvního poválečného sletu župy Jeronýmovy. Ten proběhl 23. září a byl velice úspěšný. Zúčastnili se ho i zástupci Československé obce sokolské a příslušníci americké armády. Tři z nich také získali čestná uznání a medaile.

Závěr roku byl pro jednotu rozporuplný. Dostali sice konečně zpět sokolovnu, ale přišli o část svých příjmů, jelikož byla znárodněna kinematografie. Cvičení i přes tuto komplikaci pokračovala zároveň s renovací poničené sokolovny. Po rekonstrukci se stala budova centrem kulturního života Strakonice, pořádaly se zde koncerty, představení a další společenské akce. Ve městě totiž chyběla jiná stavba, kde by se mohl odehrávat společenský život ve velkém.

„Mimo vlastní tělocvičnou činnost pracoval v jednotě jezdecký oddíl, a dále odbory hudební, dramatický, loutkářský a kuželkářský.³³ K dalším činnostem Sokola patřilo pořádání táborů, hlavní úsilí bylo ale vynaloženo k nácvičku na první poválečný všesokolský slet, v celkovém pořadí již jedenáctý. Přesto se členové jednoty zúčastnili

³³ KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 40

mnoha dalších akcí, mimo jiné například předšletových cvičení, zimních sletových her a pořádala vlastní veřejná cvičení. Život v Sokole se vracel do starých pořádků.

XI. všesokolský slet v Praze byl nejmasivnější akcí historie Sokola, vzbudil mimořádný zájem nejen v Československu, ale na mezinárodní scéně. Pořádán byl 3. a 4. července a z naší jednoty se ho zúčastnilo na 150 členů.³⁴

Po únorovém puči se k moci dostali komunisté a začali reorganizovat strukturu tělovýchovy. V rámci tohoto procesu byly vytvořeny akční výbory, které měly za úkol zajistit ideologickou čistotu jednoty. Členové, kteří nesouhlasili s režimem, byli nuceni vystoupit. Akční výbor podal žádost na odvolání starosty Československé obce sokolské, jenže ta toto odmítla, jelikož Antonín Hřebík byl zvolen podle řádných stanov Obce.

Místní akční výbor naší jednoty také navrhl 39 členů³⁵ na vyloučení. Důvody byli různé (provokace, nevhodné chování v průvodu a jiné). O jejich vyloučení se jednalo v říjnu 1948, ale výbor se jednomyslně shodl, že důvody nejsou dostatečné a že jmenovaní se neprovinili proti zásadám ČOS. Akční výbor trval na svém, tyto spory vyústily až v praktický konec sokolské jednoty ve Strakonících. Na schůzi 3. března 1949 byl odvolán celý správní výbor (poslední zvolený, tedy demokratický) a byl nahrazen novým, který nebyl řádně zvolen, ale pouze jmenován starostou nově ustaveného okresního výboru Sokola Čapkem.

Tato krátká etapa poválečné existence tak byla ukončena a sokolské myšlenky a tradice ve Strakonících na dalších čtyřicet let zmizeli. Během necelých čtyř let však zažila strakonická jednota své neplodnější období. Počet členů byl téměř stejný jako před válkou a sokolové se starali o společenský, kulturní a sportovní život města.

³⁴ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

³⁵ KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 41

5. 3. Historie sportovních oddílů ve Strakonících v období 1945 - 1989

5. 3. 1 Fotbal

Oddíl kopané TJ Fezko Strakonice

V roce 1945 byla opět zahájena divizní soutěž českého venkova a Strakonice (tehdy ještě SK Strakonice 1908), byly zařazeny do její západní skupiny. Poválečné roky nebyly z hlediska výkonnosti nikterak dobré. V mužstvu se projevil přetlak, za A“ tým hrálo v té době 20 hráčů, což se projevilo ve stabilitě výkonů.³⁶ Oddíl kopané v roce 1946 disponoval 42 hráči a 16 dorostenci.³⁷

V roce 1947 se kolísavost výkonů projevila sestupem do Ia třídy. Od roku 1948 byl oddíl SK Strakonice 1908 pod neustálými tlaky v důsledku reorganizace sportu. Fotbalový oddíl byl převeden pod Sokol, činnost však stále probíhala více méně samostatně, přesto však museli všichni členové povinně vstoupit do Sokola. Jednalo se také o sloučení klubu s ČZ Strakonice, ale to bylo výkonným výborem klubu zamítnuto.

Nakonec se však nepodařilo udržet oddíl pod SK Strakonice 1908. „...dne 12. května 1949 došlo k další významné události v životě oddílu. Na členské schůzi bylo rozhodnuto a odhlasováno, že celý oddíl i s majetkem (hřiště, Sokolovna atd.) přejde pod patronát národního podniku Fezko a stane se součástí závodní tělovýchovné jednoty Jiskra...“³⁸ Tím se vytvořil druhý „podnikový“ fotbalový oddíl ve Strakonících. Tím prvním byl oddíl kopané Spartak ČZ Strakonice, který vznikl jako součást tělovýchovné jednoty Sokol ČZ již v roce 1948.³⁹

Členská základna se však v TJ Jiskra - Fezko neobměnila, dá se říci, že změna názvu a převzetí patronátu národním podnikem Fezko bylo formální změnou v oddílu. Obměna kádru nastala v první polovině padesátých let, ale pouze z důvodu odchodu starších hráčů. Tým byl doplněn příchodem bývalých dorostenců, tedy z vlastních zdrojů. To se podepsalo na výkonnosti, mužstvo se umísťovalo ve středu krajské Ia třídy. Teprve až v roce 1958 se oddílu dařilo. Sezónu zakončili na 2. místě krajské Ia

³⁶ Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž

³⁹ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 173

třídy a postoupili tak opět do divize. Mužstvo, které vybojovalo postup, hrálo ve složení Houf, Kuncel, Vacek, Brož M., Krtek, Husák, Chládek, Koncánek, Vachta a Petřík.⁴⁰ Bohužel se v soutěži neudrželi a hned v roce 1959 spadli.

Šedesátá léta můžeme označit jako období kolísání výkonů a neustálých postupů a sestupů. V roce 1961 postoupilo mužstvo TJ Fezko do nově vzniklého krajského přeboru, kterým byla nahrazena divize, jenže po jarní části opět sestoupilo. V sezónách 1962/1963, 1963/1964 a 1964/1965 hrál tým Ia třídu a bojoval spíše o udržení.

Postup do oblastního přeboru (ten nahradil krajský přebor) vybojovalo mužstvo v sezóně 1966/1967 ve složení Haviar, Roček, Zuš'ák, Hampl, Morávek, Žídek, Pešek V., Křivanec, Pešek J., Vlček a Hrubeš.⁴¹ V této soutěži tým setrval až do roku 1980 s jednou světlou výjimkou, kdy v sezóně 1975/1976 nakoukl do II. ligy. V sezóně 1979/1980 Postoupil do divize, kde hrál s výjimkou sezóny 1983/1984 až do roku 1990.

Oddíl kopané TJ ČZ Strakonice

Kopaná ve Strakonicích se v době po válce těšila velké oblibě. Po reorganizaci československé tělovýchovy byl založen fotbalový oddíl TJ Sokol ČZ. Stalo se tak v roce 1948.⁴² Hráčský kádr se utvořil ze zaměstnanců národního podniku ČZ, což bylo v té době velice časté; téměř každý větší podnik měl svoji tělovýchovnou jednotu.

V prvopočátcích neměl oddíl vlastní hrací plochu a hrál na hřišti SK Strakonice 1908. Vlastní areál se začal budovat až v roce 1951 na Sídlišti, kde byla vystavěna i tribuna, dokončen byl v roce 1956.

Přestože oddíl hrál první sezóny v nižší soutěži, již v roce 1952 postoupil do krajského přeboru, kde bojoval vždy o umístění na špici tabulky. V roce 1955 dokonce postoupil do divize, když obsadil 3. místo v krajském přeboru, který ten rok bylo postupovým. Úspěšný tým tvořili legendy strakonického fotbalu Herzig, Jindra, Masopust, Palivec, Němejc⁴³ a další skvělí hráči.

Co se týče družstev, oddíl TJ ČZ měl dvě družstva mužů („A“ a „B“), dva dorostenecké týmy a dvě družstva žákovská. Úspěchy týmu mužů přicházely postupně,

⁴⁰ Oddílová kronika, SK Strakonice 1908

⁴¹ Tamtéž

⁴² KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonicích*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 173

⁴³ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonicích*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 173

jeden z největších nastal v sezóně 1957/1958, kdy mužstvo ve složení Křížek, Hollman, Franz, Majer, Keyzler, Zeman, Koucký, Brablec, Hadraba, Reiniš, Koutenský, Vrhel postoupilo do divize poté, co vyhrálo krajský přebor.

V divizi poté tým TJ ČZ setrval až do roku 1993, kdy byly oddíly TJ Fezko a TJ ČZ sloučeny pod hlavičkou obnoveného SK Strakonice 1908.

5. 3. 2 Lední hokej

Lední hokej má ve Strakonících bohatou historii. Jak jsem již zmínil v kapitole o SK Strakonice 1908, počátky tohoto sportu jsou spojeny s úspěšnou érou bandy hokeje. Ta však skončila ve dvacátých letech, kdy bandy nahradil klasický kanadský hokej, v němž již mužstvo SK Strakonice 1908 nemělo výrazné úspěchy.

Hokejová utkání se do roku 1950 hrála na Blatském rybníku, ale právě v tomto roce bylo vystavěno nové hřiště v lokalitě na Tržišti. To bylo zbudováno závodní tělovýchovnou jednotou Sokol Fezko a bylo domácím stadionem jeho hokejového oddílu.

Jedním z nejvýznamnějších okamžiků strakonického hokeje je 15. říjen 1952, kdy byl založen hokejový oddíl TJ Sokol ČZ, v pozdějších letech jasná strakonická hokejová jednička.⁴⁴ Vytvořením druhého hokejového týmu ve Strakonících kladně zapůsobilo na úroveň hokeje ve městě. Mužstvo TJ ČZ přetáhlo několik hráčů z Fezka; byli to především ti hráči, kteří pracovali ve Zbrojovce. Podnik také vystavěl vlastní hřiště, které se nacházelo v blízkosti továrny.

Oddíl TJ Sokol Fezko hrál v té době krajskou soutěž, TJ ČZ byla přihlášena do okresní soutěže, kterou v roce 1953 vyhrála a oba týmy tak hrály stejnou soutěž. V témže roce se oba týmy přejmenovaly – z TJ Sokol Fezko vznikla TJ Jiskra a z TJ Sokol ČZ vznikl TJ Spartak.⁴⁵

V roce 1956 se projevila rivalita mezi mužstvy Jiskry a Spartaku, který zpochybnil regulérnost krajské soutěže. Protest připravil Jiskru o vítězství ve zmiňované soutěži a umožnil tak postup do krajského přeboru právě Spartaku.⁴⁶

⁴⁴ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 181

⁴⁵ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_flnal_web.pdf

⁴⁶ Tamtéž

Strakonice měly dva hokejové oddíly až do roku 1967, kdy bylo rozhodnuto o ukončení činnosti Spartaku. Jedním z hlavních důvodů bylo hřiště TJ ČZ, které bylo příliš drahé na údržbu. Hráči Zbrojovky přešli pod oddíl TJ Jiskra. Toho se však v roce 1969 zřeklo vedení národního podniku Fezko, a tak od tohoto roku působil ve městě pouze oddíl TJ ČZ. Ten byl ustanoven na schůzi 30. září 1969.⁴⁷ Týmy TJ ČZ hrály na stadionech v Písku a ve Vimperku, protože Strakonice po zrušení hřišti na Tržišti neměly adekvátní hrací plochu.

V této neutěšené situaci se nedařilo ani herně ani výsledkově a tak strakoničtí sestoupili v sezóně 1970/1971 z oblastního přeboru a tři sezóny hráli Ia třídu. Nejčastěji tým nastupoval v sestavě Hollar, Vršek, Houdek, Hrubý, Rybáček, Šareš, bratři Šípové, Petráš, Kratochvíl, Vydra, Skala, Houdek A., Kotlík, Švihovec, Kučera, trenérem týmu byl Wolf.⁴⁸

Návrat do krajského přeboru vybojovala TJ ČZ v sezóně 1974/1975. *O postup se zasloužili tito hráči: Rudolf Bezpalec, Zdeněk Hollar, Ladislav Kotrč, Václav Kabát, Stanislav Poláček, Eduard Maník, Miroslav Kratochvíl, Petr Šíp, Jiří Šíp, Luděk Vršek, Jaroslav Čejka, Vladimír Rybáček, Augustin Houdek a Jan Hrubý. Tým vedl trenér Jaroslav Walter a vedoucí mužstva Jan Řeřábek.*⁴⁹

Z postupu se ale strakoničtí neradovali dlouho. Hned v následující sezóně opět sestoupili. Tyto neúspěchy, spolu s diváckou oblibou tohoto sportu, znamenaly otevření diskuse o výstavbě nového stadionu s umělou lední plochou. Stavba započala v roce 1977 v rámci akce Z.

V sezóně 1977/1978 vyhrál tým TJ ČZ krajský přebor II a postoupil tak do kvalifikace o krajský přebor I. V té sice prohrál s Pelhřimovem, ale v létě bylo rozhodnuto o tom, že TJ ČZ bude účastníkem krajského přeboru I namísto Kaplice.

V roce 1978 byl dostavěn nový stadion, což byl i pomyslný dárek k sedmdesátí letům hokeje ve Strakonících. Sestava „A“ mužstva z této doby byla následující – Hollar, Burda, Sova, Kotrč M., Kotrč L., Šíp J., Šíp P., Kratochvíl, Houdek, Maník, Přecechtěl.⁵⁰

⁴⁷ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 182

⁴⁸ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_fInal_web.pdf

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 183

V osmdesátých letech tedy započala nová éra strakonického hokeje, který se po šesti letech vrátil zpět do města na svůj vlastní, na svou dobu velmi moderní, stadion. V roce 1983 bylo provedeno zastřešení hrací plochy obloukovou konstrukcí, která je dodnes jednou z architektonických dominant města. Hrál se zde krajský přebor, a to velice dlouhou dobu. Strakoničtí bojovali několikrát (sezóny 1984/1985 a 1985/1986) neúspěšně o postup do druhé ligy. Postup se podařilo vybojovat až v devadesátých letech, ale kvůli ekonomické situaci se strakoničtí podívali do třetí nejvyšší soutěže u nás až v roce 1998.

Na závěr této kapitoly bych rád sestavu, v níž převážně naši hokejisté nejčastěji nastupovali a která s menšími obměnami úspěšně hájila strakonické barvy v krajském přeboru. Těmi muži byli – Trmota, Kašpar, Knotek, Dušek, Hůlka Doule, Vokatý, Třasák, Hořejš, Kupka Krist, Glos, Kotár, Čert, Butal, Plučar, Hais, Staněk, Křivanec, Prener, Podskalský P. a Podskalský M., trenéry byli Wolf a Předota.⁵¹

5. 3. 3 Plavání

Strakonické plavectví se v poválečné éře obnovovalo s velkými obtížemi. Prakticky až do počátku padesátých let minulého století nenajdeme zmínky o žádné organizaci, která by sdružovala plavce. Ti, kdo před válkou či během ní měli zájem o plavání či vodní pólo, museli odejít do Volyně, kde místní Slavoj fungoval na velmi kvalitní úrovni.

Čest tak strakonickému plavání zachránili studenti, kteří v rámci Sportovních her mládeže (pořádané po sjednocení tělovýchovy v roce 1948⁵²) obsazovali první příčky. Trio, které obstaralo tyto úspěchy, se skládalo z Hrdiny, Teplého a Rektořika; tito tehdy ještě chlapi obsadili ve třech letech po sobě 3. místo v celorepublikové soutěži.

V roce 1956 vzniká ve Strakonících první poválečný plavecký oddíl při národním podniku Fezko – TJ Jiskra Strakonice. Prvním předsedou byl František Chrást.⁵³

⁵¹ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_fInal_web.pdf

⁵² *Padesát let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977, s. 35.

⁵³ Oddílová kronika, TJ Jiskra Strakonice

Téměř do poloviny šedesátých let se plavalo v Otavě nebo se muselo jezdit až do Volyně, kde byl nejbližší umělý bazén. Proto byla pro potřeby oddílu vybudována letní plovárna poblíž továrny Fezko, a to až na základě návrhu učitele gymnázia Josefa Bernarda z roku 1964. Z bývalých sádek byl vytvořen první pětadvacetimetrový bazén ve Strakonících. Veškeré úpravy, stavební práce a další věci potřebné k rekonstrukci a přestavbě sádek na bazén provedli dobrovolně členové oddílu s přispěním Fezka.⁵⁴ O kvalitě tohoto nového stadionu svědčí to, že do Strakoníc jezdili trénovat mnohé oddíly nejen z kraje, či z Prahy, ale dokonce i závodníci ze zahraničí.

To odstartovalo úspěšný vzestup strakonického závodního plavání. Hlavním jménem padesátých let se stal Jindřich Wágner mladší, bývalý reprezentant, olympionik a držitel několika národních rekordů své doby. V pozdějších letech plaval za Strakonice i český reprezentant, držitel 24 titulů mistra Československa v plavání Petr Kollros, který ani po ukončení aktivní plavecké kariéry neodešel od sportu a stal se úspěšným masérem a fyzioterapeutem SK Slavia Praha. Mezi trenéry, kteří se zasloužili především o nastartování plavání ve Strakonících po válce, patří bezesporu Eduard Chmel, Milada Brožová a František Chrást, Jan Křešnička, Václav Slavík a další.⁵⁵

V roce 1966 získali plavci TJ Fezko první místo v přeboru ČSR oddílů bez krytých lázní. Do bazénu na Sádkách je ve stejném roce přivedena teplá voda, což tehdy nebylo běžné.⁵⁶ Již v roce 1965 vzniká tradiční závod „Strakonický fez“, který v pozdějších ročních lákál stále více soutěžících, a v roce 1969 se ho zúčastnilo 12 oddílů, což z něj činilo jeden z nejprestižnějších závodů v kraji.

Zvýšený zájem o plavání vede ve Strakonících ke snahám o vybudování krytého bazénu. Vzhledem k nákladnosti takové stavby byly však tyto snahy zamítány. Až v letech 1969-1970 došlo ke shodě s radnicí. Město dalo vybudovat krytý plavecký stadion s pětadvacetimetrovým bazénem. Ten byl dokončen v roce 1972 a slavnostně otevřen 29. září toho roku.⁵⁷

Plavecký boom, který jistě ovlivnila i stavba krytého bazénu, také zapříčinil nedostatek trenérů. Plavecký oddíl TJ Fezko se je rozhodl vybrat z vlastních řad.

⁵⁴ *Padesát let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977, s. 38.

⁵⁵ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 191

⁵⁶ *Padesát let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977, s. 41.

⁵⁷ Zápisová kniha z výborové schůze oddílu, r. 1972

Vznikla tak generace velmi dobrých trenérů, kteří se svými svěřenci sbírali četné úspěchy na krajské i republikové scéně; patřili mezi ně mimo jiné Stanislav Vachler, Václav Vlach, Karel Buchtele či Vlasta Pacourková.

Velkým přínosem pro rozvoj strakonického plavání bylo založení střediska plavecké výuky, jehož vedoucím se stal František Ředina.⁵⁸ Tento projekt nabízel výuku základních plaveckých stylů pro neplavce. To mělo přínos pro trenéry a odborné cvičitele ze Strakonic, kteří nabírali potřebné zkušenosti. Během jednoho školního roku prošlo tímto kurzem okolo pěti tisíc dětí. Jelikož se tato instituce ve Strakonících osvědčila, bylo zde založeno v roce 1975 i tréninkové středisko mládeže⁵⁹, což bylo hlavním důvodem skvělých výsledků následujících let.

Družstvo žen postoupilo v roce 1976 do první národní ligy, družstvo mužů pak o stejnou soutěž neúspěšně bojovalo v kvalifikaci. Oddíl se v témže roce umístil v první desítce nejlepších oddílů v republice. Mládežnické týmy byly taktéž úspěšné, v roce 1982 vyhráli hoši Českou národní ligu v sestavě Karas, Kopenc, Kollros (ten si vysloužil titul Mistr sportu – druhé nejvyšší sportovní ocenění), Schmeller, Písek, Brož, Ředina, Matoušek a Prokopius.⁶⁰

V osmdesátých letech došlo ke stagnaci vývoje, i přesto však strakoničtí získávali medailové úspěchy v hojné míře. Mezi nejúspěšnější plavce té doby patřili bezesporu Petr Kollros, dále pak Martina Čapková, Růžena Landová, Helena Ouředníková, Stanislav Nožička.

5. 3. 4 Házená

Házená (česká) se ve Strakonících začala vyvíjet ve třicátých letech dvacátého století, kdy ve městě působily oddíly Sokola, DTJ a SK Strakonice 1908. Největšího rozmachu dosáhla v období Protektorátu. Izolace, kterou tato historická epocha přinesla, však měla i svou stinnou stránku. V té době se totiž hrála tak zvaná česká (či národní) házená, která byla ryze českým sportem, který se postupně rozšířil i do některých

⁵⁸ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 191

⁵⁹ Zápisová kniha z výborové schůze oddílu, r. 1975

⁶⁰ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 191

evropských zemí. Ve světě se však stále více prosazovala dynamičtější mezinárodní házená, tak zvaný handbal.

Zde je nutné krátce nastínit historii a vývoj obou výše zmíněných sportů. Národní házená vznikla v roce 1905 a zasloužili se o to především tři muži, učitelé tělocviku. Prvním z nich byl Václav Karas, který v brněnském odborném časopise „Výchova tělesná“ popsal hru „Vrhaná s přenášením“. Rozděлил hřiště na čtyři části, z nichž hráči nesměli vykročit. Hráčů bylo devět a měli za úkol dopravit míč do soupeřovy branky (tehdy zmenšené branky na kopanou. Druhým mužem byl Josef Klenka, který přidal do branek kruhy o průměru 1 metru, které byly umístěny na tyčích 1,5 m nad zemí a byly cílem pro vstřelení branky. Hru nazval „Cílová – terčová“. Počet členů družstva se zúžil na šest a byl povolen driblink. Poslední úpravu národní házené provedl Antonín Kryštof, který dal hře konečný název – házená. Hřiště rozdělil na třetiny, počet hráčů stanovil na sedm a povolil tři kroky s míčem. Tato úprava byla poslední výraznější a tak v roce 1909 vznikla první oficiální pravidla české házené.⁶¹

Mezinárodní házená, která je nyní nejrozšířenější ze všech světových mutací házené, vznikla v Dánsku na přelomu devatenáctého a dvacátého století, odkud se rozšířila nejprve do Skandinávie a po III. kongresu Mezinárodní házenkářské federace, kde byla přijata tak zvaná Skandinávská pravidla, do celé Evropy. Důvodem rozšíření mezinárodní házené byla větší dynamičnost, která byla dána například možností pohybovat se po celém hřišti. Pravidla byla podobná těm dnešním. K popularizaci přispělo i mistrovství světa v tomto sportu pořádané již v roce 1938 v Berlíně.

Obnovení tradice strakonické házené přišlo až v roce 1949, kdy při Tělovýchovné jednotě Sokol Spartak národního podniku ČZ vznikl házenkářský oddíl. Na začátku padesátých let má oddíl 20 členů a stává se mistrem husitského kraje.⁶² Krajský přebor házené mě v té době pět účastníků. TJ Spartak hraje svoje utkání na hřišti na Sídlišti, které si tělovýchovná jednota vybuodovala sama s pomocí ČZ.

V roce 1954 postupuje TJ Spartak do druhé národní ligy, zde vydržel dva roky. Úspěšná sestava druholigového týmu byla následující – Herzig, Konečný, Pešák, Drobný, Piloušek Darebný, Babor, Hykš, Novák, Rýdlo, Fořt, Greil, Kovář, Stýblo,

⁶¹ Historie házené [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

⁶² KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 176

Kubička, trenérem týmu byl Pendl.⁶³ Vrcholným úspěchem oddílu národní házená TJ Spartak byl boj o postup do první národní ligy v roce 1956, na který sice nedosáhl, ale konečné třetí místo bylo vynikajícím výsledkem.

Za zmínku stojí i desetiletá etapa ženské házené, která sice byla krátká, za to však mimořádně úspěšná. Koncem padesátých let se utvořila v TJ Spartak generace mladých nadějných hráček, tehdy žákyň 6. – 8. tříd. Tým dívek vybojoval ve složení Weischnerová, Adámková, Kafková, Hůlková, Matoušková, Kubešová, Neubergová, Nekvapilová a Růtová čtvrté místo na přeboru ČSR. V roce 1960 je družstvo přihlášeno do západočeského přeboru žen a v roce 1963 již slaví postup do první ligy. Nejlepšími hráčkami šedesátých let ve Strakonících byly brankářka Englichová a kompletní útok ve složení Piloušková, Halounová, Činčurová, které se staly i oporami krajských výběrů. V roce 1968 byla vytvořena celostátní liga, do níž hráčky TJ Spartak Strakonice postoupily z pátého místa české skupiny první ligy. Bohužel však výsledky nebyly takové, jako v předchozích sezónách, jelikož odešla nejlepší útočící hráčka Halounová, jež se provdala a odešla za svým mužem do Jablonce.⁶⁴ Strakonický ženský tým se rozpadl, protože většina hráček odešla studovat do Prahy či na mateřskou a dorůstající nová generace již neměla tak vysokou výkonnost, jako jejich předchůdkyně.

Muži v šedesátých letech stále hráli národní házenou. Největším úspěchem té doby bylo druhé místo v přeboru ČSSR v Brušperku. V sezóně 1964/1965 bylo družstvo mužů přihlášeno do druhé národní ligy, kde však neuspělo a zklamání ze sestupu zapříčinilo roční přechod na mezinárodní házenou.⁶⁵ Následovaly sezóny strávené v plzeňské oblastní soutěži, následně přeboru. Strakoničtí chtěli postoupit opět do druhé ligy, ale to se již nepodařilo.

V první polovině sedmdesátých let se objevily první hlasy volající po přechodu k mezinárodní házené. Hlavními důvody byly neúspěchy v oblastním přeboru a potom také tlaky ČSTV, který dával najevo, že by se ve Strakonících měla hrát právě mezinárodní házená. Národní házená se oficiálně ve Strakonících přestala hrát v roce 1971, ale její tradice přetrvávala a do roku 1982 se strakonický tým pravidelně účastnil turnaje o Pohár Šumavy v Nýrsku.

⁶³ DOBEŠ, J. *90 let strakonické házené pohledem do historie – část šestá*. In: *Zpravodaj města Strakonice* 7/2012. s. 11.

⁶⁴ DOBEŠ, J. *90 let strakonické házené pohledem do historie – část osmá*. In: *Zpravodaj města Strakonice* 9/2012. s. 12.

⁶⁵ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 177

Úspěchy se v mezinárodní házené dostavily „pouze“ u mládeže, které byla věnována v rámci oddílu mimořádná pozornost. Oddíl se od roku 1975 zúčastnil soutěže o vzorný oddíl. Tehdy měl pouze dvě aktivní družstva. Právě v rámci soutěže pak byla zakládána dorostenecká a žákovská družstva, která dělala čest celému oddílu TJ ČZ. V sedmdesátých letech to byli žáci, kteří například skončili na přeboru ČR na 6. místě. Tým, který ve stejném složení prošel i dalšími mládežnickými kategoriemi hrál v sestavě Ráb, Kovanda, Moravec, Šíp, Mašek, Soukup, Darebný, Pašek, Kollros, Dohanič.⁶⁶

Dorostenci na své úspěchy čekali déle. Až v roce 1987 postoupili do druhé ligy, totéž se podařilo i mladším dorostencům o rok později. To bylo základem pro postup celku mužů do téže soutěže, jelikož jim k tomu pomohli bývalí právě dorostenci. V roce 1985 byla obnovena tradice ženské házené, díky manželům Dobešovým bylo založeno družstvo žaček.

Oddíl se mimo sportovní aktivity podílel i na zlepšení tréninkových a herních podmínek. „...Byla vybudována dvě asfaltová hřiště, tribuna, oplocení, střídačky, umělé osvětlení, na hlavní hřiště byl položen umělý povrch. Členové oddílu byli aktivní při výstavbě tělocvičny TJ ČZ...“⁶⁷

Konec osmdesátých let se tak stal základem pro házenkářské úspěchy v letech po revoluci.

5. 3. 5 Basketbal

Historie basketbalu ve Strakonících v období po druhé světové válce je spjata s oddílem TJ Spartak při národním podniku ČZ. Těsně po válce se hrával basketbal jen v rámci středních škol. Po sjednocení tělovýchovy vznikly ve městě dva oddíly – Jiskra a právě Spartak, ale v roce 1955 došlo kvůli nedostatku hráčů k jejich sloučení pod hlavičkou TJ Spartak.

V roce 1956 získali basketbalisté domácí halu. Do té doby hrávali v sokolovně, která ale nebyla adekvátní, a tak se přesunuli do nové tělocvičny základní školy Dukelská.

⁶⁶ DOBEŠ, J. *90 let strakonické házené pohledem do historie – část desátá*. In: *Zpravodaj města Strakonice* 11/2012. s. 11.

⁶⁷ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 177

V padesátých letech byl tým stálým účastníkem krajského přeboru. Družstvo hrálo ve složení Pavlík, Pobořil, Vondříčka, Husák, Dlhoš, Růžička, Říha, Soukup, Koch. Tito hráči tvořili mužstvo „A“.⁶⁸ Mužstvo „B“ se vytvořilo počátkem šedesátých let a sestávalo se z mladých nadšených hráčů ze strakonického gymnázia. Ten hrával ve složení Korejs, English, Vávra, Kovář, Marčal, Číže, Hošek, Jára, Mužík.⁶⁹ Gymnazisté požádali o pomoc při tréninku hráče „A“ týmu Miroslava Vondříčku, čímž vlastně nastartovali jeho trenérskou kariéru.

„...Nikdy mě nikdo netrénoval; jen na škole v Brně mně řekli, že musím hrát pod košem. Tréninkové metody mně byly cizí. Zakoupil jsem si od Sváti Mrázka knihu Trénink košíkové a začal studovat. Tam jsem se dočetl, že dříve než se přistoupí k nácviku jakéhokoli systému, musí hráči umět driblovat a přihrávat. Ale zaujal mě taky nácvik rychlého protiútoky, a tak jsme se do toho pustili...“⁷⁰

Označení mužských celků „A“ a „B“ je v případě strakonického basketbalu zavádějící, neboť strakoničtí mladíci přehrávali „A“ tým ve všech vzájemných utkáních a v roce 1963 dokonce postoupili do druhé ligy. V té době již druhou ligu hrálo i ženské družstvo, které v této soutěži vydrželo po celou dobu své existence až do té doby, kdy postoupilo do první ligy. Od poloviny šedesátých let se v oddíle TJ ČZ začala výrazněji rozvíjet i péče o mládež, která byla úspěšná především v dívčích kategoriích. To dokládá i fakt, že se žákyně staly na neoficiálním přeboru ČSR mistryněmi.

Sedmdesátá léta u mužů jsou ve znamení střídání sestupů a postupů mezi druhou ligu a krajským přeborem. Ženy neustále hrají druhou ligu. V roce 1974 se strakonický basketbal dočkal svého vlastního zázemí v podobě sportovní haly. Slavnostní otevření haly ozdobilo utkání mezi ženami Strakonice a pražské Sparty, které sice prohrály 129:23⁷¹, ale nebyl to důvod ke smutku.

Výrazných úspěchů dosahují mládežnické celky. Mladší dorostenky v roce 1976 získávají zlatou medaili na přeboru ČSSR. Podařilo se to dívkám v sestavě Jílková, Vondříčková, Pauchová, Šimová, Leštinová, Červinková, Kollerová, Uhlíková, Jandová, Pechová, Chybová, Jirášová.⁷² Výrazné úspěchy strakonické mládeže neunikly

⁶⁸ VONDŘÍČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonících*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 7

⁶⁹ Tamtéž, s. 8.

⁷⁰ osobní vyjádření Miroslava Vondříčky

⁷¹ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 162

⁷² KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 162

očí reprezentčních výběrů a tak se postupně strakoničtí odchovanci prosazovali i na této úrovni. Mezi úspěšné reprezentanty patřil například Jaroslav Kovář, který se prosadil i do seniorských výběrů. Z žen to byla především Kalužáková, kterou si vybral Miroslav Vondříčka, tehdy trenér reprezentačních kadetek, na mistrovství Evropy v Maďarsku v roce 1980, v roce 1983 trénoval Vondříčka již juniorky a s Kalužákovou získali také na mistrovství Evropy zlato, v roce 1984 pak získala Jitka Šimová bronz na mistrovství Evropy ve Španělsku a konečně v roce 1988 stříbro v Bulharsku vybojovala Příbáňová, výběr opět trénoval Vondříčka.⁷³

Osmdesátá léta byla po všech stranách pro strakonický basketbal úspěšná nejen v kategoriích mládeže. Muži se drželi v druhé lize a ženy hráli na předních místech druhé ligy. Dokonce v sezóně 1986/1987 bojovaly neúspěšně o postup do první ligy.

5. 3. 6 Cyklistika

Vývoj cyklistiky ve Strakonících v období let 1945 – 1989 je spojen s několika jmény, která byla významná nejen pro naše město, ale i v celorepublikovém kontextu.

Rekreační cyklistika byla populární již na přelomu devatenáctého a dvacátého století, ale závodní odvětví tohoto sportu zažilo ve Strakonících své zlaté období především v padesátých letech dvacátého století. Po válce vyvíjely činnost dva cyklistické oddíly, a to oddíl SK Strakonice 1908 a Český klub velocipedistů Dudák. Po sjednocení tělovýchovy oba tyto kluby zanikají a jejich členové přecházejí pod nově vzniknuvší oddíl TJ Spartak při národním podniku ČZ.

Nejvýraznější postavou strakonické cyklistiky byl bezesporu Jan Veselý. Do Strakoníc přišel jako dělník ČZ a tak začal jezdit za její oddíl. Jan Veselý se zúčastnil několika ročníků tehdy největšího cyklistického závodu – Závodu míru, který dokázal v roce 1949 v barvách TJ Spartak vyhrát a o tři roky později skončil druhý. Pro strakonickou cyklistiku získal další cenné trofeje, mimo jiné deset titulů mistra republiky, či čtyři tituly v tehdy populárním závodu Praha – Karlovy Vary – Praha

⁷³ VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonících*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 14 – 22

(tento závod pro zajímavost měřil 262 km).⁷⁴ Tím přispěl k popularizaci cyklistiky nejen ve Strakonících.

Druhým významným cyklistou, který hájil barvy TJ Spartak, byl Kristián Battaglia. Pocházel z rodu italských šlechticů, který se do Čech dostal v roce 1891, když zdědil Bratronice (ves mezi Blatnou a Strakonícemi). Kristián Battaglia se nestal tak úspěšným jako Jan Veselý. Přestože však nikdy nezvítězil v žádném velkém závodě typu Závodu míru, Tour de France a podobných, byl populární pro svoje nasazení. Například cyklistický maraton Praha – Karlovy Vary – Praha jel pětadvacetkrát za sebou.

Z líhně strakonické cyklistiky pochází také Jan Kubr, pozdější vítěz Závodu míru.

Cyklistické nadšení z padesátých let však nepokračovalo v letech šedesátých, kdy se strakonickým nedaří. Nedaří se ani v domácím závodě o Zlatý řetěz, který pořádala TJ ČZ. Postupný úpadek strakonické cyklistiky pokračoval až do počátku sedmdesátých let, kdy se o její obnovení postarali opět jezdci TJ ČZ Reisinger, Eger a zejména československý reprezentant František Macner.

Koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let se František Macner stal trenérem a pořadatelem závodů. Závody mají charakter spíše náborový a svůj úkol plnily. Členská základna závodníků se zvedla a dosáhla čísla 73.⁷⁵ Zejména mladí závodníci ovládli krajské závody v silniční cyklistice; Miroslav Krčál pak v roce 1987 dokázal zvítězit i v celorepublikovém dorosteneckém přeboru v cyklokrosu. K dalším úspěšným strakonickým cyklistům patřila v té době Julie Pekárková, která byla československou reprezentantkou.

5. 3. 7 Vodní pólo

K obnovení soutěžní činnosti ve vodním pólu ve Strakonících došlo až po roce 1964, kdy byl vybudován bazén na Sádkách. Bylo vytvořeno družstvo vodních pólistů v rámci plaveckého oddílu TJ Fezko, tehdy v sestavě Janeček, Křešnička I., Parkos,

⁷⁴ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 168

⁷⁵ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 186

Wágner, Křešnička J., Kovář, Slavík.⁷⁶ První utkání sehrál tento tým proti táboorské Dukle, kterou porazil 14:6. V roce 1968 se pólisté dočkali i vlastního bazénu.⁷⁷

Velmi významným krokem bylo založení žákovských a dorosteneckých týmů v polovině šedesátých let. Hráči, kteří v té době tvořili „A“ tým TJ Fezko, byli již starší a bylo je třeba nahradit. Dorostenci a žáci byli vedeni právě hráči „A“ týmu Křešničkou a Hrdličkou., kteří si svoje následníky vychovali sami.

Na počátku sedmdesátých let je už téměř celý „A“ tým postaven ze stávajících dorostenců, kteří podávají skvělé výsledky a v roce 1974 dokonce sestava Faměra, Kovář, Kollros, Rys, Dort, Doule, Herman, Volák, Wolf, Fügner⁷⁸ postoupila do České národní ligy, což byla druhá nejvyšší soutěž v republice.

Následné sezóny v lize byly ve znamení bojů o záchranu, což se nepodařilo v roce 1977, kdy „A“ tým spadl do druhé ligy, z níž však hned další sezónu opět postoupil.

Nástup osmdesátých let však znamenal období stagnace. Nejprve přišel další sestup z národní ligy a následovaly sezóny bez výrazných úspěchů. Hlavní důvodem propadu výkonnosti bylo bezesporu rozdělení plaveckého oddílu na plavecký a pólistický, které pracovaly samostatně. Pólisté tak přišli o velkou část hráčů, kteří pocházeli z řad plavců. Tím končí první významná éra oddílu vodního póla TJ Fezko.

5. 3. 8 Lyžování

Historie strakonického lyžování sahá do dvacátých let dvacátého století, kdy vznikl lyžařský oddíl pod hlavičkou Klubu českých turistů. Lyžování bylo provozováno spíše rekreačně, pro zábavu. Během válečných let nevyvíjel oddíl žádnou činnost.

Bezprostředně po válce byla obnovena činnost. Po sjednocení tělovýchovy přešel oddíl pod Sokol a majetek Klubu českých turistů (chata na Kubově Huti) byl znárodněn a převeden do majetku ROH ČZ Strakonice.⁷⁹

⁷⁶ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 197

⁷⁷ *Padesát let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977, s. 41.

⁷⁸ *Padesát let organizovaného plavání ve Strakonících 1927-1977*. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977, s. 49

⁷⁹ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 184

Lyžařský oddíl přešel pod hlavičku TJ Spartak. Rozvoj lyžování ve Strakonících nastartoval František Kovář, společně s Matějkou a Bečvářem, kteří v roce 1952 založili lyžařskou školu dorostu a oddíl tak začal vychovávat vlastní mládežnické závodníky. V padesátých letech závodili strakoničtí lyžaři ve třech disciplínách – v běhu na lyžích, sjezdu a skocích. V běhu a sjezdu dosahovali kvalitních výsledků na úrovni republikové.

Počátkem šedesátých let dosáhl oddíl TJ ČZ výrazných úspěchů, na jejichž základech byla do města přidělena Ústřední lyžařská škola, kterou jako hlavní trenér vedl František Kovář.⁸⁰

V šedesátých letech také vznikla generace kvalitních sjezdařů, dorostenecký tým se v roce 1968 dostal do první ligy. Mezi olympioniky se také dostalo několik strakonických odchovanců. V běhu na lyžích reprezentoval republiku například Miloš Bečvář⁸¹, či juniorský mistr světa Jiří Kvapil. Zajímavostí je, že ve Strakonících závodil na lyžích i pozdější olympionik v atletice Josef Jánský. Z dalších úspěšných jmen jmenujme například Semeráda, Berana, Žáka; z žen například Hochovou, Kosíkovou, Voldřichovou a další.

Hlavním střediskem strakonických lyžařů se stala Kubova huť, kde svépomocí v rámci brigád vybudovali velmi kvalitní středisko.

5. 3. 9 Atletika

Atletika se v předválečném období ve Strakonících provozovala poměrně intenzivně. Svůj atletický odbor měl Sokol, stejně jako Dělnická tělovýchovná jednota i SK Strakonice 1908.

Po válce na tradici strakonické atletiky navázal oddíl Sokol ČZ (později Spartak a nakonec TJ ČZ – tento název je používán dodnes). V roce 1950 jej založili se souhlasem národního podniku ČZ atletiští nadšenci, jmenovitě Jindřich Linhart a František Kovář.⁸²

⁸⁰ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 185

⁸¹ KULHÁNEK, Otto. et al. *Malá encyklopedie lyžování*. 1.vyd. Praha. Olympia, 1987. s. 39.

⁸² KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 158

Závody se zpočátku pořádaly především v rámci města či strakonického okresu, většinou jako přátelské. Pořádaly se na sokolském letním cvičišti na Křemelce, kde na svou dobu měli atleti velmi slušné zázemí se šatnami a sprchami, společenskou místností, restaurací. Postupně, jak rostl počet členů a zájem o atletiku, začaly se podnikat výjezdy za závody do okolních měst v kraji.

V roce 1956 byl v lokalitě Na Sídlišti vybudován fotbalový stadion TJ ČZ, jehož součástí byla i atletická dráha a další atletické sektory. Atletický oddíl se přesunul z Křemelky právě na Sídliště.

Nejúspěšnějším odchovancem strakonické atletiky je bezesporu Josef Jánský, fenomén počátku sedmdesátých let, reprezentant a olympijský medailista. Svou kariéru odstartoval ve Strakonících, odkud jeho atletická cesta vedla přes České Budějovice a VŠ Praha do atletického oddílu Sparta Praha. Právě v dresu Sparty se stal v letech 1971, 1972 a 1973 mistrem Československa v běhu na 10 000 m.⁸³ Na stejné trati obsadil na olympijských hrách v Mnichově v roce 1972 9. místo. Na stejných hrách získal bronzovou medaili v závodě na 5 000 m.

Osmdesátá léta předznamenávají postupný úpadek atletiky. Hlavním důvodem byl upadající zájem o tento sport především mezi mládeží, pro niž byly atraktivnější sporty jako kopaná, hokej či basketbal.

5. 3. 10 Kuželky

Kuželky, původně rekreační sport hraný pro zábavu, se v šedesátých a sedmdesátých letech stal regulérním sportovním odvětvím se značnou prestiží. Ve Strakonících se po roce 1945 hrálo v kuželně Sokola, kdy se jednota rozhodla v roce 1947 založit první kuželkářský oddíl 12. listopadu.⁸⁴ Po sjednocení tělovýchovy a její pozdější reorganizaci v roce 1952 vznikl z oddílu Sokol oddíl Jiskra Strakonice při národním podniku Fezko.

Hráči Fezka hráli v kuželně Na Protivínské a začínali v první třídě krajského přeboru. Prvního úspěchu dosáhl oddíl v sezóně 1961/1962, kdy porazil městského rivala TJ Spartak, přestože byl po podzimní části na druhém místě právě za Spartakem,

⁸³ Téma týdne. Z historie MČR v desítce a maratonu. [online]. [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/tema-tydne/z-historie-mcr-v-desitce-a-maratonu/>

⁸⁴ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice

zvítězil v krajském přeboru a postoupil do první ligy. Sestavu týmu tvořili hráči Poklop st., Hraba Zdeněk, Hraba Lubor, Pavlík, Mráz, Sichynger, Stroner, Karger.⁸⁵ Oddílu se dařilo i při práci s mládeží, když dorostenci získali v letech 1972 a 1973 tituly přeborníka ČSSR. Hlavní zásluha na tom měli trenéři a současně hráči týmu mužů Karger, Mikeš a předseda oddílu Kahuda. V roce 1962 se také podařilo získat Václavovi Poklopovi mladšímu individuální titul přeborníka ČSSR.⁸⁶

Strakoničtí kuželkáři, především ti z oddílu TJ Fezko (TJ Spartak měl také kuželkářský oddíl, který však nebyl tak úspěšný jako právě TJ Fezko), se dostali také mezi reprezentanty. V dorosteneckých výběrech to byl počátek sedmdesátých let Bartoš, mezi muži pak Václav Poklop mladší.

V sezóně 1975/1976 mužstvo mužů ve složení Hraba, Poklop st., Poklop ml., Wolf, Lustig, Švec, Čejka, Čapek a Lomnický postoupilo do celostátní ligy, to je současně také nejlepší výsledek historie kuželek ve Strakonících.

Celostátní liga se však udržela jen rok, a tak do sezóny 1982/1983 hráli hráči TJ Fezko národní ligu (druhá nejvyšší soutěž); v této sezóně však sestoupili do krajského přeboru.

5. 3. 11 *Motorismus*

Pokud se ve své práci zabývám historií sportu ve Strakonících, bylo by velkou chybou nezmínit se o sportovních úspěších motocyklů strakonické značky ČZ.

Česká zbrojovka začala vyrábět motokola, potažmo motocykly, počátkem třicátých let dvacátého století. V rámci propagace strojů vysílala firma jezdce na svých motocyklech nejprve na propagační cesty (Itálie, Anglie), později také začala podporovat některé závodní jezdce, kteří jezdili na jejích motocyklech, přesto se však prozatím nejednalo o tovární jezdce. Období sportovních úspěchů značky ČZ oddálila druhá světová válka.

⁸⁵ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 179

⁸⁶ Archivní fond Tělovýchovná jednota Fezko Strakonice

Nejvýraznější úspěchy jezdců na strojích ČZ po válce jsou následující:

- Mezinárodní motocyklová šestidenní
 - 1. místo v soutěži o Stříbrnou vázu v letech 1947, 1949, 1952, 1953, 1955, 1958, 1959 a 1961
 - 2. místo ve stejné soutěži v letech 1949, 1953, 1957 a 1960
 - 3. místo pak v letech 1948 a 1963
- terénní závody
 - Válek – 3. místo v mistrovství Evropy 1962 (tovární jezdec)
 - Bohumil Roučka – 1. místo v mistrovství ČSSR 1962 (tovární jezdec)
 - Paul Friedrichs – mistr světa v letech 1966, 1967 a 1968
 - Jaroslav Falta – vicemistr světa v roce 1974
- silniční závody – klasických silničních závodů se ČZ začala účastnit až po roce 1949
 - Bohumil Staša – 8. místo v mistrovství světa 1968 a 1969, 2. místo ve Velké ceně Brna v roce 1971⁸⁷

Značka ČZ se mezi sportovními motocykly dlouhou dobu držela velmi vysoko. V osmdesátých letech však byla postupně z předních pozic vytlačena konkurenčními stroji ze zahraničí.

⁸⁷ PŘIBÁŇ, M. *Od A do Z o motocyklech, tříkolkách a skútrech ČZ*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 230 -239.

6. Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících v období 1990-2012

6. 1. Historie Tělovýchovné jednoty Sokol Strakonice – obnovení a činnost po roce 1989

V historii České obce sokolské evidujeme celkem čtyři období, kdy došlo k pokusům o obnovení její činnosti. První z nich nastal po první světové válce, jelikož rakouské úřady v roce 1915 oficiálně ČOS rozpustily a tím ochromily její činnost. Činnost Sokola byla tedy obnovena po válce v roce 1918.

Druhé obnovení Sokola nastalo v roce 1945. ČOS byla zrušena v roce 1941 nařízením tehdejší protektorátní vlády. Po sjednocení tělovýchovy v roce 1948 došlo postupně k úpadku a prakticky k zániku Sokola potřetí. Pokusu o jeho obnovení v roce 1968 zabránila vojenská intervence vojsk Varšavské dohody.

Ke čtvrtému obnovení ČOS došlo až po revoluci. Oficiální obnovení ČOS proběhlo na ustavujícím sjezdu 7. ledna 1990 v Průmyslovém paláci v Praze, kterého se zúčastnilo na 1 700 delegátů z celé republiky.⁸⁸

Strakonické snahy o obnovení místní sokolské organizace probíhaly od ledna a vyvrcholily na ustavující valné hromadě 11. února 1990. Na této schůzi byl zvolen nový výbor v čela s br. Jaroslavem Hábou.⁸⁹ Nově ustanovená jednota dostala od ČOS prozatímně status okresního výboru Sokola. Tato funkce byla spojena s pomocí okolním jednotám v jejich zakládání a také v sepisování majetku, o který jednoty přišly v roce 1948. Jednoty měly samozřejmě v plánu získat tento majetek zpět, což jim umožňoval zákon číslo 173/1990 sbírky, který vydalo Federální shromáždění 9. května 1990 a kterým se navracela majetková práva ČOS podle stavu ke dni 31. března 1948.⁹⁰

Samotná tělocvičná činnost strakonické jednoty byla zahájena již v roce 1990. Z počátku cvičilo jak členstvo, tak mládež. Cvičení žactva však nemělo patřičné

⁸⁸KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 42

⁸⁹ Archivní fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice – zápisy ze schůzí

⁹⁰KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 42

výsledky a během devadesátých let postupně skomíralo, což vyvrcholilo v roce 1998 zrušením cvičení žactva kvůli nezájmu dětí.

V rámci TJ Sokol Strakonice vyvíjelo činnost několik oddílů, patřil mezi ně oddíl turistický, odbor všestrannosti, taneční oddíl Čtyřlístek a oddíl stolního tenisu. Postupem času se k nim přidal oddíl lehké atletiky. Obecně však nebyla činnost jednoty tak bohatá, jak tomu bylo před rokem 1948. Příčiny můžeme hledat hned v několika faktorech. Osobně si myslím, že hlavním důvodem byl zájem lidí o sporty, jakými byly fotbal, hokej, basketbal a další, které si během předchozích let získaly značnou popularitu. Dále již nebyla tak aktuální myšlenka vlastnictví, na které byl Sokol založen.

Další překážkou rozvoje strakonické sokolské jednoty byl jistě také fakt, že po celá devadesátá léta byly vedeny spory o Sokolovnu a tím pádem také o tělocvičnu. Tento objekt byl před revolucí v majetku TJ Fezko.

Fezko se však nechtělo zbavit majetkových práv a tak situace dala vzniknout letitému právnímu sporu. Ten se táhl prakticky až do roku 2001 a to především z důvodu neustálého odvolávání a protahování ze strany Fezka. Konečné rozhodnutí o navrácení majetkových práv na Sokolovnu TJ Sokol Strakonice vydal až Nejvyšší soud v Praze dne 20. září 2000. Proti rozsudku Nejvyššího soudu nebylo možné podat odvolání, a tak se konečně Sokolovna vrátila právoplatným vlastníkům. Oficiálně převzala TJ Sokol Strakonice objekt 2. ledna 2001.

V rámci Sokola je v současné době neaktivnější oddíl všestrannosti, který se orientuje na cvičení mládeže, rodičů s dětmi, seniorů, dále zajišťuje ve spolupráci s Domem dětí a mládeže zájmové kroužky (především florbal, gymnastiku, plavání). Co se týče sportovních oddílů, v TJ Sokol působí oddíl stolního tenisu (čtyři družstva, „A“ tým hraje krajský přebor, zbylé tři jsou účastníky okresního přeboru) a TK Twist Strakonice – taneční klub, který má v současné době 17 členů a účastní se tanečních soutěží pořádaných Českým svazem tanečních sportů; největšího úspěchu ve své krátké (vznik 2009) historii dosáhl v roce 2010, kdy na 4. dubna na Mistrovství jižních Čech dokázal získat pět nejvyšších ocenění Mistr jižních Čech a v soutěži družstev dokonce zvítězil.^{91,92} Dále se jednota věnuje i turistické činnosti.

⁹¹ Česká obec sokolská. T. J. Sokol Strakonice160. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.sokol-cos.cz/t-j--sokol-strakonice-f28f>

⁹² Chceme v tanci patřit k těm nejlepším, Strakonický deník 23. 12. 2010.

Vývoj počtu členů jednoty má zvyšující tendenci, v roce 2001 čítal oddíl 377 členů⁹³, kdežto v roce 2012 bylo členů již 477⁹⁴. To je příslibem dalšího rozvoje TJ Sokol Strakonice.

6. 2 Historie sportovních oddílů ve Strakonicích v období 1990-2012

V období po roce 1989 dochází ve Strakonicích k útlumu v některých sportovních odvětvích. Jedná se obecně především o individuální sporty jako například atletika, cyklistika, lyžování. O největší diváckou pozornost se naopak dělí čtyři, pro Strakonice hlavní, kolektivní sporty – kopaná, lední hokej, házená a basketbal, v nich také strakoničtí sportovci dosahují velmi dobrých výsledků; republikové úrovni také dosahují družstva vodního póla TJ Fezko Strakonice.

V období let 1990 - 2012 vzniklo ve Strakonicích několik nových sportovních oddílů, ale žádný z nich nedosáhl větších úspěchů. V roce 2011 působily na území Strakonice tyto tělovýchovné organizace:⁹⁵

Název klubu	Počet členů celkem	Dospělí celkem	Mládež celkem
<i>Basketbalový klub Strakonice</i>	154	59	95
<i>SK Basketbal Strakonice</i>	30	22	8
<i>TJ Balvani Strakonice</i>	92	90	2
<i>SK Cyklo-Macner</i>	43	38	5
<i>FBC Dynamo Strakonice</i>	17	17	0
<i>SK Fight Pro Strakonice</i>	22	19	3
<i>HC Strakonice, o. s.</i>	141	56	85
<i>SK JUDO Strakonice</i>	38	11	27
<i>Občanské sdružení Karate Strakonice</i>	358	154	204
<i>ORION</i>	160	57	103
<i>SKI-Klub Strakonice</i>	77	66	11
<i>TJ ČZ Strakonice</i>	908	591	317
<i>TJ Fezko Strakonice</i>	428	253	175
<i>TJ Otava Strakonice</i>	12	10	2
<i>SK Strakonice 1908, s. r. o.</i>	<i>Nespolupracuje se statistikou ČSTV</i>		

⁹³KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 45

⁹⁴ Česká obec sokolská. T. J. Sokol Strakonice. [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: <http://www.sokol-cos.cz/t-j--sokol-strakonice-f28f>

⁹⁵ ČSTV. *Ohlédnutí za sportem 2011* [online]. Strakonice: Strakonice, 2012 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: http://www.strakonice.eu/sites/default/files/ohljednuti_za_sportem/2011.pdf

<i>Tenis klub Strakonice, o. s.</i>	57	52	5
<i>SK Tomako Strakonice, o. s.</i>	34	33	1
<i>TK se Čtyřlístek</i>	48	22	26
<i>TJ Sokol Strakonice</i>	326	141	185

Rozhodl jsem se v této části své práce zabývat pouze historií sportovních oddílů, které jsou divácky nejvyhledávanější a pro Strakonice nejvýznamnější, především proto, že historie ostatních výše zmíněných oddílů je krátká a neovlivnila (aspoň tedy prozatím) významnějším způsobem strakonickou sportovní scénu. Budu se tedy zabývat historií kopané, ledního hokeje, házené, basketbalu a vodního póla.

6. 3. 1 Fotbal

V sezóně 1989/1990 ve Strakonících působily stále dva fotbalové oddíly – FK Fezko a TJ ČZ. Oba městští rivalové hráli divizní soutěž, sezóna však pro ně měla zcela rozdílný průběh. Zatímco tým TJ ČZ bojoval až do posledních kol o postup do třetí ligy, který mu ušel o šest bodů, Fezko ukončilo sezónu na posledním místě, což znamenalo sestup do krajského přeboru. Čest oddílu FK Fezko udrželi alespoň dorostenci, kteří ztratili pouze dva body za jedinou remízu a postoupili do krajského přeboru.⁹⁶

Následující sezónu se v divizi nepodařilo udržet ani týmu TJ ČZ, takže se obě hlavní mužstva strakonické kopané setkala v krajském přeboru. Krajský přebor hrála obě mužstva de facto až do svého zániku.

Na konci sezóny 1992/1993 totiž došlo ke shodě obou oddílů v otázce sloučení v jeden klub, kdy „... došlo *na valné hromadě 21. června 1993 ke sloučení oddílů FK FEZKO a TJ ČZ, které vytvořily společný klub SK Strakonice 1908. Pro činnost oddílu jsou používány stadiony na Křemelce a na Sídlišti a každý stadion má dvě hrací plochy, z nichž jedna je travnatá a druhá škvárová...*“⁹⁷

Sloučením obou oddílů vznikl silný klub, který (i svým názvem) navázal na tradici strakonické kopané, která má své počátky pevně spjaté se Sportovním klubem Strakonice 1908. Sezónu 1992/1993 v krajském přeboru vyhrálo Fezko Strakonice

⁹⁶ MALÍŘSKÝ, J. *100 let organizované kopané ve Strakonících*. Strakonice: Město Strakonice, 2008. s.

⁹⁷

⁹⁷ MALÍŘSKÝ, J. *100 let organizované kopané ve Strakonících*. Strakonice: Město Strakonice, 2008. s. 105

s náskokem jedenácti bodů, ČZ Strakonice skončil patnáctý, tedy předposlední za bezkonkurenčně nejhorším týmem Olešníku, který získal pouze dva body za celou sezónu.⁹⁸ Nově vzniknuvší klub SK Strakonice 1908 byl tedy oficiálně pokračovatelem Fezka, aby mohl zúročit jeho umístění k postupu do divize.

Síla SK Strakonice se projevila hned v první divizní sezóně 1993/1994. Tým ji vyhrál o skóre před „B“ týme plzeňské Viktorie a vybojoval tak postup do ČFL (třetí liga). Tým jako trenér vedl Josef Chaluš a barvy SK hájili hráči Reiser, Mráz, Chmiel, Tisot, Faja, Halgaš, Němeček (z celkového počtu 64 gólů, které SK v této sezóně vsítilo, jich dal 33⁹⁹), Šedivý, Košťál, Roučka, Malý Karel, Blažek, Zušťák, Holík, Janota, Petrásek, Němec, Vojík, Chvosta, Chaluš, Cibulka, Malý Roman a Vašek.¹⁰⁰

Klub měl v době svého vzniku dvě mužstva mužů, („B“ tým hrál I. A třídu), čtyři dorostenecké týmy (dorost „A“ a „B“, oba rozdělené na starší a mladší), ten samý počet žákovských mužstev a dvě přípravy. Turnajově se také scházelo mužstvo „staré gardy“.

Sezóna 1994/1995 byla tedy třetiligová. Projevila se však nezkušenost mladého kádru a po špatných výkonech SK Strakonice obsadil poslední příčku tabulky a sestoupil do divize. Následující sezóny se strakoničtí umísťovali v první polovině tabulky, v sezóně 1998/1999 skončili druzí, od postupu je dělily pouhé čtyři body.¹⁰¹

Do roku 2004 strakoničtí fotbalisté nedosáhli žádných výraznějších úspěchů. V divizi se pohybovali ve středu tabulky. Sezóna 2003/2004 byla však ve znamení úspěchů. Prvním z nich bylo účinkování v poháru ČMFS. V utkáních zářil především tehdy „penaltový mág“ brankář Radek Charvát. V prvním kole přešel tým přes Vejprnice (1:1, penaltový rozstřel 4:2), ve druhém kole senzačně vyřadil SK České Budějovice (0:0, penaltový rozstřel 3:2), ve třetím kole před domácím publikem porazili strakoničtí druholigovou HFK Olomouc po bezbrankové remíze opět na pokutové kopy 3:2. Euforii strakonického týmu a jeho fanoušků ukončil Slovan Liberec, když na něj na jeho hřišti nestačil a prohrál 0:2.¹⁰²

⁹⁸ Soukromý archiv Jana Malířského

⁹⁹ Soukromý archiv Jana Malířského

¹⁰⁰ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 175

¹⁰¹ Soukromý archiv Jana Malířského

¹⁰² MALÍŘSKÝ, J. *100 let organizované kopané ve Strakonících*. Strakonice: Město Strakonice, 2008. s. 139

Úspěšná anabáze v českém poháru byla dalším faktorem, který stimuloval výkony SK Strakonice 1908. Divizní tabulku tým ovládl a s 69 body obsadil první příčku a zajistil si tak po deseti letech postup do třetí ligy. Sestava úspěšného týmu byla následující – Kostka, Hodánek, Poláček Vít, Poláček Stanislav, Šroub, Hanzlík, Faja, Horejš, Rosič, Švejda, Hovorka, Krejčí, Baloušek, Bezpalec, Strakoš, Reiser, Charvát, Kučera, Zušťák, Halgaš, Roučka.

Zajímavým okamžikem toho roku byl prodej poloviny škvárového hřiště na Křemelce, kde byl posléze společnost Lidl vystavěla nový obchod. Tento krok se stal zdrojem mnohých spekulací. Prodej doprovázely finanční nejasnosti, které vyvolaly spoustu kontroverzí okolo osoby tehdy nově zvoleného předsedy oddílu Michala Káníka (jméno Michala Káníka je v současné době vyšetřováno policií v souvislosti v možné korupční aféře, která se v posledních měsících rozpoutala v českém fotbale - pozn. autora).

Třetí liga se hrála ve Strakonících o sezónu déle, než tomu bylo před deseti lety, první sezónu zakončili po kvalitních výkonech hráči SK na celkově desátém místě. Sezónu 2005/2006 však doprovázela zranění a tým hrál jen málokdy v kompletní sestavě, museli vypomáhat hráči z dorostu. Tyto komplikace se projevíly na výsledcích i herním projevu a Strakonice tak skončily na předposledním devatenáctém místě (na záchranu ztratily propastných dvacet bodů. To znamenalo opět sestup do divize.

V roce 2008 oslavila strakonická kopaná (společně s hokejovým týmem) sto let své existence. V rámci oslav bylo sehráno divácky jistě atraktivní utkání staré gardy, složené z bývalých hráčů Fezka a ČZ, exhibiční utkání proti výběru internacionálů. Toto utkání pobavilo přítomné diváky, přestože domácí utrpěli vysokou porážku 1:9.

„...Za výběr Strakonic hráli: Mišo – Holík, Jaroslav Tůma, Hrdlička, Mráz, Košťál, Herzig, Urbánek, Kubala, Jan Tůma, Vácha, Kural, M. Káník, Tisot, Vondrys, Zušťák st., B. Mára; internacionálové: Šimurka – Bažant, Mlejnek, Ondra, Prokeš, K. Rada, Veselý, Příložný, Hruška, Štambacher, Frydrych, Samek, Philipp...“¹⁰³

Zmíněné utkání okořenil Miroslav Příložný, bývalý elitní ligový útočník Sigmy Olomouc, Slavie Praha či Bohemians Praha sedmi góly, o čestný úspěch se za strakonické postaral brankou z pokutového kopu Kubata.

¹⁰³ SK Strakonice 1908 slavil stoleté výročí. Strakonický deník, 23. 9. 2008

Sezóny 2008/2009 a 2009/2010 byly ve znamení herního i výsledkového poklesu. Tým poznamenalo časté střídání hráčů, což bylo způsobeno tím, že do klubu přicházeli hráči na hostování z Dynama České Budějovice a také tím, že docházelo k finančním nesrovnalostem, kdy klub nevyplácel mzdy. Tato krize se projevila i v malé podpoře ze strany veřejnosti.

Napjaté vztahy mezi fanoušky a klubem ještě více vyhrotilo spojení SK Strakonice 1908 a prvoligového Dynama České Budějovice v roce 2011. Tato spolupráce byla z velké míry ovlivněna ekonomickou situací klubu. Pozitivem tohoto spojení je jistě to, že přestože v sezóně 2010/2011 skončili strakoničtí v divizi na nepostupovém druhém místě, dostali díky finanční podpoře Dynama možnost hrát třetí ligu. Negativní vliv je však v očích strakonických diváků převažující. Odchovanci klubu nemají místo v sestavě „A“ týmu, a tak musejí odcházet do okolních týmů. V současné době tak panují obavy o udržení samostatnosti kopané ve Strakonících.

6. 2. 2 Hokej

Historie hokeje ve Strakonících po roce 1990 se nese ve znamení sportovních úspěchů, které však negativně ovlivnila ekonomická situace klubu. Problémy v oblasti ekonomiky se projevují dodnes.

První porevoluční sezóny odehráli strakoničtí v krajském přeboru, tehdy ještě pod názvem ČZ Strakonice. Změna názvu týmu proběhla po sezóně 1991/1992, kdy tým vystoupil z TJ ČZ a osamostatnil se. Vznikl tak samostatný klub pod názvem HC Strakonice. Před zahájením sezóny 1992/1993 se konal turnaj reprezentačních výběrů do dvaceti let. Zúčastnili se ho reprezentanti Československé federativní republiky, Švédska, Finska a Ruska. Zápasy se hráli v Písku a na strakonickém stadionu.

Tato sezóna byla pro HC Strakonice úspěšná. Tým skončil na prvním místě krajského přeboru a zajistil si tak účast ve II. národní lize. O postup se zasloužila sestava Mařík, Majer, Bocek Troup, Ciepec, Cibulka, Cihra, Kubíček, Bílek, Rybáček, Zdeněk, Císařovský, Malkus, Klečatský, Žák, Klofáč, Kárník, Kovařík, Hais, Plučar, Boška, Mikeš, Kouba, Vondřich, Jáchym, Poláček a Glos pod vedením trenérů Houdka a Vošty.¹⁰⁴

¹⁰⁴ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hctrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_flnal_web.pdf

Ve druholigové sezóně 1993/1994 se nováček neztratil a skončil na osmém místě. Bohužel se však projevil nedostatek sponzorů, potažmo tedy financí a druholigová licence se musela prodat. Následující čtyři sezóny v krajském přeboru se strakoničtí vždy dokázali probojovat do kvalifikace o II. národní ligu, dvakrát ji dokonce vyhráli. Poprvé v sezóně 1995/1996, bohužel opět kvůli nedostatku financí byl klub nucen ligu prodat. Druhé vítězství se konalo v sezóně 1997/1998. V průběhu sezóny se podařilo přilákat nové sponzory, a tak nic nebránilo tomu, aby strakoničtí hokejisté bojovali opět ve druhé lize. Sestava úspěšného týmu byla následující: Tomáš Kabele, Radim Humeník, Jiří Beneš, Marek Kloud, Richard Kubíček, Josef Kouba, Martin Šulc, Marek Vlček, Milan Řehoř, Radek Bittner, Jiří Malkus, Luděk Kotek, Lukáš Tramba, František Burda ml., Miroslav Boška, David Majer, Libor Hlubůček, Lukáš Procházka, Jiří Jáchym, Martin Malkus, Milan Svobodný a Zdeněk Javůrek. Trénovali: Jan Čermák a Ladislav Kotrč.¹⁰⁵

Druhá liga se ve Strakonících od postupové sezóny hrála nepřetržitě devět let, tedy až do sezóny 2006/2007. První sezóny po postupu se týmu nedařilo a skončil bezkonkurenčně poslední, ligu zachránili až v baráži s Jaroměří, kterou vyhráli 2:0 na zápasy. Úspěšná byla sezóna 2001/2002, kdy se poprvé v historii strakonického hokeje HC probjovali do play-off. Ve čtvrtfinále si strakoničtí poradili s týmem Hradce Králové a po výsledku 2:1 na zápasy postoupili do semifinále, kde však byli poraženi týmem Klášterce nad Ohří 2:0 na zápasy. Také v sezóně 2002/2003 se tým probjoval do play-off, kde však skončil již ve čtvrtfinále, když prohrál 2:0 na zápasy s týmem Havlíčkova Brodu. Následující sezóna měla stejný průběh, HC Strakonice nepřešel ve čtvrtfinále přes Jablonec.

Nejúspěšnější sezónu ve druholigové historii odehráli hokejisté Strakonice v roce 2004/2005. Po základní a nadstavbové části se umístili na třetí příčce skupiny Střed. V play-off si nejprve ve čtvrtfinále poradili s týmem Mostu, poté postoupili v semifinále přes celek HC Nymburk. Ve finále čekal na HC Strakonice tým Vajgaru Jindřichův Hradec. Vítězství v sérii by znamenalo účast v baráži o první ligu. V té době jsem se jako divák zúčastnil všech domácích zápasů v sezóně, atmosféra na stadionu byla ohromující a vygradovala právě v sérii s Vajgarem.

¹⁰⁵ *Historie HC Strakonice* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hctrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_flnal_web.pdf

Série byla hrána na tři vítězná utkání a začínala v Hradci. Strakoničtí prohráli 4:1. Následovalo domácí utkání, kdy však hosté zvítězili 7:1. Další utkání v Hradci ale strakoničtí dokázali vyhrát 2:0. Poslední domácí zápas je stále jedním z nejlepších sportovních zážitků v mém životě. Zápasu vytvořili neskutečnou kulisu převážně domácí fanoušci, kterých přišlo přes 2 000! Po výhře Strakonice v poměru 5:2 cestovali strakoničtí i s velkým počtem fanoušků k rozhodujícímu zápasu do Jindřichova Hradce. Strakoničtí v něm podlehl domácímu 2:0, přesto se však jednalo o nejvydařenější sezónu, z celkového počtu 24 mužstvem ve druhé lize skončili na 4. místě. Barvy HC Strakonice hájili brankáři: Michal Pinkas, David Majer a František Burda ml., obránci: Luděk Kotek, Marek Kloud, Tomáš Křtěn, Radek Lusk, Milan Řehoř, Roman Ťák a Petr Polák, útočníci: Martin Malkus, Roman Horák, Tomáš Kabele, Libor Nikodém, Richard Pitel, Radek Bouška, Radim Humeník, Roman Heindl, Jiří Lonsmín, Jan Kadlec, Milan Černý, Lukáš Papež, Martin a David Vlčkovi, trenéři Jan Rybáček a Stanislav Kašpar, vedoucí týmu Karel Řehoř a Václav Sláma.¹⁰⁶

Prozatím poslední druholigovou sezónu odehrál tým HC Strakonice v roce 2006/2007. Přestože se podařilo ligu udržet, následující ročník hrál tým v krajském přeboru, neboť se klubu nedostávalo finančních prostředků. „...Vzhledem k loňské neúspěšné sezoně (sportovně i finančně) nebylo možné pokračovat ve II. lize. Bylo odsouhlaseno přenechání práv na II. ligu mužstvu HC Rokycany. Částka za převod činila 300 tisíc korun. Z této částky byl uhrazen poplatek 50 tisíc korun na svazu za převod, 54 tisíc korun za pokuty A-mužstva a především 153 tisíc korun musí být zaplacen firmě ČSAD STTRANS za loňskou sezónu, kdy byly neoprávněně použity peníze z účtu mládeže na úhradu cest mužů (tuto částku slíbilo na valné hromadě bývalé vedení uhradit do konce dubna – což nebylo splněno do dnešního dne). Se zveřejněním prodeje jsme čekali na souhlasné stanovisko ČSLH (dne 5. června 2007). V pondělí 4. června byla podána přihláška do krajského přeboru mužů, bylo jednáno se všemi hráči, kteří přicházejí v úvahu, a většina přislíbila účast...“¹⁰⁷

Ekonomickou situaci se podařilo stabilizovat a tým byl tedy přihlášen do krajského přeboru. Hned v první sezóně 2007/2008 vybojoval tým první místo v kraji, vyhrál také baráž o druhou ligu, kterou však opět nehrál kvůli nedostatku financí. Ta samá situace nastala v sezóně 2010/2011. „Bohužel jsme nesehnali tolik prostředků, aby

¹⁰⁶ Historie HC Strakonice [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_fInal_web.pdf

¹⁰⁷ Nová sezóna strakonického hokeje. Strakonický deník, 9. 6. 2007

se zde druhá liga, kterou jsme vybojovali, mohla hrát. Budeme i nadále pokračovat v krajské lize,“ upřesnil člen výboru HC Strakonice Roman Heimlich. „Bude to pro diváky určitě zklamání. Ale bohužel – tolik prostředků jsme ve Strakonících nesehnali...“¹⁰⁸

V poslední sezóně 2011/2012 potvrdili strakoničtí hokejisté svoje postavení ve špičce krajských mužstev, když skončili druzí za celkem HC Tábor, který v předchozí sezóně kvůli finančním obtížím vzdal účast v první lize. V play-off dokázal náš tým postoupit přes TJ Božetice, když dvakrát zvítězil jednoznačně 7:2 a 10:3, ale ve čtvrtfinále nestačil na HC David servis České Budějovice a prohrál v poměru 2:1 na zápasy (5:4 po prodloužení, 3:4 a 2:4).

Strakonický lední hokej se může pyšnit třemi slavnými odchovanci - reprezentanty, kteří sice z klubu odešli již v mládežnických kategoriích, ale přesto jsou jejich jména spojena právě se strakonickým hokejem. Patří mezi ně brankáři Roman Turek a Alexandr Salák a útočník Václav Král.

6. 2. 3 Házená

Koncem sedmdesátých let, konkrétně v roce 1977 přešel házenkářský oddíl TJ ČZ k mezinárodní házené. Úspěchy v tomto sportu pro Strakonice vybojovaly především dorostenecké a žákovské celky. Na mládež se v osmdesátých letech zaměřilo vedení oddílu a tato koncepce se v pozdější době vyplatila. Dorostenecké oddíly hrají počátkem devadesátých let ligu. Úspěšný start devadesátých let potvrzují i muži, kteří v sezóně 1990/1991 postoupili do druhé ligy, která byla v té době druhou nejvyšší ligou u nás.

Druhá liga vydržela ve Strakonících jen jednu sezónu, když kvůli reorganizaci sestupují muži do třetí ligy.¹⁰⁹ Ve třetí lize tým setrval až do sezóny 1997/1998, ročníky předtím končil vždy ve středu tabulky. Podzimní část sezóny 1997/1998 byla přes sérii zranění úspěšná, strakoničtí házenkáři ji zakončili na třetím místě. Postup do druhé ligy si však zajistili především velice vydařeným jarem, kdy získali 21 z 22 možných bodů a suverénně si tak zajistili účast ve druhé lize.¹¹⁰ V následující sezóně se muži umístili

¹⁰⁸ Strakoničtí hokejisté II. ligu hrát nebudou. Strakonický deník, 25. 5. 2011

¹⁰⁹ DOBEŠ, J. *90 let házené ve Strakonících 1921-2011*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2011. s. 18

¹¹⁰ Soukromý archiv Jiřího Dobeše

šestí a ženy vybojovaly postup také do druhé ligy. O tom, že tato sezóna (1999/2000) byla velmi úspěšná, také vypovídá fakt, že ligovou soutěž hrálo 6 strakonických družstev, stejnou bilanci měl v republice pouze Zlín.¹¹¹

Strakonická házená tak koncem devadesátých let a na přelomu tisíciletí velmi vysokou úroveň. Přes všechny sportovní úspěchy se však i u házenkářů, ostatně jako u většiny sportovních odvětví ve městě, začal projevovat nedostatek financí. Ligové soutěže byly finančně náročné (cestování, licence), a tak oddíl v rámci úsporných opatření nepřihlásil družstva mladších dorostenců do ligových soutěží. Přesto však házená byla jedním z nejpůvodnějších sportů ve Strakoniciích. Tento fakt dokazuje například to, že oddíl měl 321 členů, čímž se v tehdejší měřítku stal šestým největším oddílem házené u nás.¹¹²

Dalším překážkou v rozvoji byla absence regulérní haly. Strakoničtí hráli do roku 2003 na nekrytém hřišti v areálu na Sídlišti. Nová sezóna sebou však přinesla i nové pravidlo, kdy se povinně muselo hrát v hale, respektive v zastřešeném a uzavřeném objektu. Proto se strakonický oddíl musel odebrat do azylu v Písku, jelikož haly ve Strakoniciích nesplňovaly předepsané rozměry. Bylo tedy nutno vybudovat novou halu. Potíže byly samozřejmě s financováním. Město přislíbilo spoluúčast, ale jen tehdy, když oddíl sežene část peněz sám.

Byl tedy zpracován plán na výstavbu, který spočíval v zastřešení stávajícího hřiště obloukovou konstrukcí a který byl předán se žádostí o dotaci Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2006 získal klub 3 miliony korun, přestože požadoval 9,7 milionu. Stavba tak byla rozdělena na dvě etapy, první z nich byla dokončena v roce 2007. Následující etapa se kvůli průtahům v žádostech o grant uskutečnila až v roce 2008. „27,2 mil. Kč je konečná částka celé akce. Co je však důležité! Hala opravdu v první řadě slouží házenkářům. Máme rozhodující slovo při rozdělování tréninkových hodin a přednost v obsazení pro mistrovská utkání a turnaje házené.“¹¹³

Přes finanční potíže pokračuje dlouhodobá koncepce oddílu, která je zaměřena na práci s mládeží. V roce 2004 má HBC Strakonice v soutěžích 15 mládežnických družstev. Mladší dorosty (chlapci i dívky) hrají první ligu, starší dorosty druhou, žákovská družstva pak krajské přebory.

¹¹¹ Soukromý archiv Jiřího Dobeše

¹¹² DOBEŠ, J. *90 let házené ve Strakoniciích 1921-2011*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2011. s. 20

¹¹³ DOBEŠ, J. *90 let házené ve Strakoniciích. 1921-2011*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2011 s. 28

Právě z dobré práce s mládeží těží oddíl v posledních letech. Po nevýrazných výsledcích mužů a žen v letech 2001 – 2010. V roce 2010 dokonce muži bojovali o záchranu ve druhé lize. Stejně obtíže doprovázeli i ženský tým. V sezóně 2010/2011 se však jak u mužů, tak u žen omladil kádr. Do týmu dospělých se prosadili dorostenci, především bratři Zbíralové, odchovanci strakonické házené, kteří přes svůj mladý věk patří mezi nejvýraznější opory současného kádru mužů.

Zkušenosti starších hráčů a dravé mláďi dalo vzniknout silnému druholigovému celku, který, posílen o hráče bývalé extraligové Třeboně a strakonického odchovance Martina Mošovského, vybojoval historický postup do první ligy v sezóně 2011/2012. Sestava prvoligového družstva mužů je nyní následující: Nejd, Tockstein, Masák Miroslav, Kos, Gruzovský, Mošovský, Zbíral Michal, Zbíral David, Fencl, Janout, Čech, Vávra, Moravec, Masák Petr, Bažata, Král, Marienka, Moravec, Vosoba, Kaufman, Sýkora, Krejčí a Houska, trenéry mužstva jsou Kollros, Krenk a Vávra.¹¹⁴

6. 2. 4 *Basketbal*

Basketbalový oddíl TJ ČZ Strakonice dosáhl koncem osmdesátých let poměrně výrazných úspěchů. Muži sice sestoupili z první ligy v sezóně 1986/1987, a dokonce sestoupili až do krajského přeboru, ženy bojovaly v téže sezóně poprvé o postup do první ligy, který se tehdy nevydařil. Na přelomu osmdesátých a devadesátých let se však začaly projevovat rozdíly mezi mužskou a ženskou částí oddílu. Muži, dorostenci a žáci nedosahovali takových výsledků, jako děvčata a ženy, což bylo dáno také tím, že na ně byla soustředěna větší pozornost.

Jedním z důvodů vzestupu výkonnosti ženského a dívčího basketbalu ve Strakonících je jistě fakt, že v klubu jako trenéři působili Milan Janda a především Miroslav Vondříčka, který trénoval postupně reprezentační výběry kadetek, juniorek, poté dělal asistenta u hlavního týmu žen a nakonec od roku 1989 tento tým vedl jako hlavní trenér. Přesto, že o něj byl zájem, zůstal trenérem mládeže ve Strakonících, a to až do dnes. Patriotismus Vondříčky dokazují tato slova: „...*Když přišla nějaká nabídka*

¹¹⁴ DOBEŠ, J. *90 let házené ve Strakonících. 1921-2011*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2011 s. 37

z venku, ze Siciílie, Malajsie nebo z Itálie, tak jsem prostě si říkal, to nemůžu udělat, protože bych ochudil ty strakonický děti... ¹¹⁵

Začátek devadesátých let tak byl ve znamení úspěchu nastupující ženské generace. Většina hráček pocházela z vlastních řad, což ukazuje na kvalitní práci s mládeží. V sezóně 1991/1992 vítězí ženský tým v kvalifikaci a postoupili do nejvyšší soutěže – první ligy. Tým hrál ve složení Kadlecová, Štveráková, Divišová, Bernasová, Zborníková, Pauchová, Vondříčková, Parkosová, Reinischová, Čapková, Šimová, trenérem byl Vondříčka, kterého však musel pro kvalifikaci nahradit Kamaryt s Jandou, jelikož hlavní trenér vedl reprezentační tým žen na kvalifikaci o postup na Mistrovství Evropy.¹¹⁶

Do první prvoligové sezóny oddíl nastoupil s novým názvem. Název se změnil již v polovině předchozí sezóny. Strakonický basketbalový oddíl se rozhodl osamostatnit a opustit TJ ČZ. Tak vznikl BK Strakonice, jehož ženský tým se v premiérové sezóně první ligy zachránili. Mužský basketbal v první polovině let stagnoval, střídaly se sestupy a postupy mezi druhou ligou a krajským přeborem.

Mezi úspěchy strakonického basketbalu nesmí zapomenout započítat také působení Miroslava Vondříčky u národního týmu žen. Od roku 1989 byl jeho hlavním trenérem a pod jeho taktovkou tým získal mnoho úspěchů. Dnes osmdesátiletý Vondříčka je odchovancem strakonického basketbalu, jeho hráčská kariéra, až na brněnskou anabázi během studií zvěrolékařství na Masarykově univerzitě, je spjata právě se Strakonice. Po ukončení aktivní kariéry se začal věnovat trénování, nejdříve u dorosteneckých mužstev, posléze přešel k dívčím týmům. Největšími trenérskými úspěchy této významné osobnosti českého a československého basketbalu jsou:

- 1983 juniorky Československa: 1. v MEJ (Pescara, Itálie)
- 1984 juniorky Československa: 3. v MSJ (Toledo, Španělsko)
- 1988 juniorky Československa: 2. v MEJ (Veliko Tarnovo, Bulharsko)
- 1989 ženy Československa: 2. v ME (Varna, Bulharsko)
- 1990 ženy Československa: 4. na MS (Kuala Lumpur, Malajsie)

¹¹⁵ Miroslav Vondříčka - Život pod bezednými koši, Strakonická televize. [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.tv.strakonice.eu/drupal/miroslav-vond%C5%99i%C4%8Dka-%C5%BEivot-pod-bezedn%C3%BDmi-ko%C5%A1i>

¹¹⁶ VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakoniciích*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 29

- 1992 ženy Československo: postup na LOH v Barceloně, 6. místo v hlavním turnaji¹¹⁷

Ženský „A“ tým patří mezi českou špičku. Od svého postupu mezi elitu působí v nejvyšší soutěži dodnes, což čítá patnáct sezón nepřetržitě. Konečná umístění týmu v samostatné české nejvyšší soutěži jsou následující:

<i>Sezóna</i>	<i>Umístění</i>
1993/1994	5.
1994/1995	6.
1995/1996	5.
1996/1997	4.
1997/1998	8.
1998/1999	9.
1999/2000	7.
2000/2001	6.
2001/2002	5.
2002/2003	5.
2003/2004	4.
2004/2005	7.
2005/2006	9.
2006/2007	9.
2007/2008	8.
2008/2009	5.
2009/2010	8.
2010/2011	3.
2011/2012	9.

Ženská „A“ tým se v sezóně 1995/1996 také zúčastnil Evropského poháru, v němž sice v základní skupině nestačil ani na jediného soupeře ze silné čtyřky Petrohrad, Scio a Gdyně, přesto se však jednalo o ceněný úspěch. V oce 2001 se tři hráčky strakonických dorostenek – Johnová, Hůlková a Větrovcová - podíleli na čtvrtém místě na mistrovství Evropy kadetek; trenéry týmu byli Vondříčka a Opava, oba také ze Strakonice.

Od sezóny 1990/1991 působí v oddílu také „B“ tým žen, nejprve složený ze starších hráček, které nestačili výkonností na „A“ tým, posléze se z „B“ týmu vytvořila juniorka, která měla za úkol připravovat starší dorostenky pro „A“ tým.

Mužská složka strakonického basketbalu se potýkala s problémy. Kvůli nedostatku hráčů v mládežnických kategoriích docházelo postupem času ke ztrátě výkonnosti, což zapříčinilo pád z druhé ligy až do krajského přeboru. Z krajského

¹¹⁷ VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonících*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 35 - 38

přeboru se podařilo postoupit až v sezóně 1999/2000 a do roku 2006, kdy postupují do druhé ligy.

V roce 2004 působí v oddílu BK Strakonice tato družstva – ženy „A“, ženy „B“, mladší a starší dorostenky, starší a mladší žačky a minižačky, muži „A“, starší a mladší dorostenci, žáci a minižáci.¹¹⁸

Klub se nadále orientoval především na ženskou složku, což logicky přinášelo úspěchy ženám a dorostenkám, ale ne mužům. Proto bylo rozhodnuto, že se ze stávajícího jednotného klubu vytvoří dva samostatné oddíly – ženský BK Strakonice (názvy tohoto klubu se měnily v závislosti na hlavních sponzorech – MUS, Appian, Czech, coal Aldast) a mužský SK Basketbal Strakonice. K tomuto rozdělení došlo v roce 2008.¹¹⁹ Muži se po rozdělení dostávají do špičky druhé ligy v sezóně 2008/2009 a jako nováček končí na sedmém místě.

V roce 2005 došlo ke změně organizační struktury soutěží. Vytváří se nová nejvyšší soutěž a nad první ligu tak vzniká nejvyšší Ženská basketbalová liga. Strakonické ženy „A“ se do této soutěže dostávají a v první i druhé sezóně bojují o příslušnost v této nejvyšší soutěži, což se jim daří. Tým v roce 2008 přebírá po Petrovickém Kramerová a hned v první sezóně 2008/2009 dotáhne tým k pátému místu, ale již před další sezonou z rodinných důvodů u týmu končí a nahrazuje jí bývalý trenér žaček Johanes, který ale po matných výkonech skončil již v polovině sezóny. Nahradil jej Gajslar, ale ani jemu se nepodařilo tým postrčit k lepším výkonům. V této sezóně ženy skončily až na osmém místě.

Sezóna 2009/2010 byla úspěšná pro muže, kteří vyhráli svou skupinu druhé ligy, když na jaře vyhráli všech jedenáct utkání. Hlavními tahouny týmu byli Diviš, Tesař, Jeřábek a Martin Janda, syn trenéra týmu Milana Jandy. Všichni jmenovaní jsou odchovanci strakonického basketbalu.

Zatím nejúspěšnější sezóna v ženské basketbalové lize přišla v roce 2010/2011. K týmu se vrátila Kramerová. Začátek sezóny nevyšel podle představ, ale v Českém poháru vybojovaly ženy třetí místo, což pomohlo týmu i v lize, kde po pátém místě v základní části a druhém místě v nadstavbové, postoupil konečně do vyřazovacích bojů. V nich přešel přes Slovanu, v semifinále prohrál se suverénním týmem USK

¹¹⁸ VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonících*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 41

¹¹⁹ VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonících*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2010. s. 47

Praha a v boji o třetí místo porazil veleúspěšný tým Valosun Brno v poměru 3:2 na zápasy. Třetí místo je tak zatím největším historickým úspěchem.

V zatím poslední sezóně 2011/2012 se strakonické basketbalistky po základní části umístili na sedmém místě, což znamenalo v nadstavbové části jen boje ve skupině poražených. V ní Strakonice obsadili třetí místo, což znamenalo postup do play-off, kde však již v osmifinále nestačily na tým VŠ Praha.

6. 2. 5 Vodní pólo

Vodní pólo ve Strakonících koncem osmdesátých let ustupovalo z republikové scény. Stagnace a následný pokles výsledkové i herní úrovně byl zapříčiněn rozdělením plavecké sekce oddílu plavání TJ Fezko. Před rozdělením bylo normální praxí, že plavci plavali a zároveň hráli pólo. Specializace si však vyžádala časově i fyzicky náročnější přípravu, a proto bylo nutné vytvořit dvě samostatné složky. To se však podepsalo na hráčské základně, jelikož většina hráčů si vybrala jako hlavní sport právě plavání.

Počátek devadesátých let byl z těchto důvodů pro oddíl složitý. Muži ve druhé lize hráli o záchranu. O úspěchy se tedy staral pouze ženský tým, založený teprve v roce 1989. Ženy hned v premiérové sezóně obsadili druhou příčku v první lize a stejný úspěch zopakovaly v první sezóně v samostatné české první lize. Ženská složka TJ Fezko byla v první polovině úspěšná, i co se týká dorostenek a žaček. Dorostenky skončily v roce 1993 druhé v přeboru ČR, žačky svůj přebor dokonce vyhrály.¹²⁰

Postupný úpadek mužského celku se naplno projevil v roce 1996, kdy sestoupili z první do druhé ligy, což způsobilo odchod hráčů a do následující sezóny nastoupilo téměř nové mužstvo, které v sezóně 1996/1997 skončilo druhé v druhé lize, což zajistilo postup zpět mezi elitu. Pozitivem tohoto postupu bylo také to, že celek byl složen převážně z vlastních dorostenců. O tom, že ve druhé polovině devadesátých let se ve Strakonících dobře pracovalo především s mládeží, svědčí vítězství mladších dorostenců v přeboru ČR v roce 1997; žačky skončily ve stejné soutěži a ve stejný rok druhé.

Nejslavnější roky strakonického vodního póla však nastaly až s příchodem nového tisíciletí. Výchova vlastních talentů vynesla týmu pětkrát za sebou stříbrnou

¹²⁰ KOUBA, P. *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 198

pozici v první lize; první v roce 1999. Dominantní postavení v rámci českého vodního póla získali strakoničtí pólisté v roce 2004, kdy poprvé vyhráli prvoligový titul. A stejný primát si připsali ve všech následujících sezónách.

Sestava týmu se samozřejmě měnila, ale nejvýraznější jméno se, krom let 2009-2011, nemění. Trenér Karel Faměra, bývalý hráč úspěšného týmu Fezka, který v roce 1974 vybojoval první postup do České národní ligy, od roku 2005 trenér české reprezentace¹²¹, převzal tým jako hlavní trenér začátkem roku 2003 a hned v první sezóně získal titul.

O tom, že strakonické vodní pólo je nejlepší v rámci České republiky, také svědčí fakt, že hráči Fezka tvoří základ reprezentačního týmu (nejlepšími z nich jsou Fügner, Volák, Dohnal a Zikmund – kapitán národního týmu), a jak bylo zmíněno výše, národní tým trénuje Karel Faměra. I reprezentační přípravy probíhají ve strakonickém bazénu. Také je nutné zmínit fakt, že předsedou mužské sekce České svazu vodního póla je Marek Fügner – stále aktivní člen a zároveň i předseda oddílu vodního póla Fezko Strakonice.

Stejně výjimečné postavení jako muži si vybojovaly i ženy. Ženský tým, v současné době složený především z juniorek – reprezentantek – vybojoval v sezóně 2011/2012 titul mistryň ligy a to již po sedmé za sebou. Trenér tým Michal Brož je také zároveň trenérem ženského juniorského celku. Nejlepší hráčky Fezka Strakonice v současné době jsou Votavová, Šornová, Hlavatá. Reprezentace juniorek složená z velké části ze strakonických hráček se kvalifikovala v roce 2012 na mistrovství světa konané v prosinci v Austrálii, kde tým obsadil desáté místo¹²² z patnácti týmů, což byl velmi dobrý úspěch.

¹²¹ Chybějících sto tisíc korun ohrožuje start juniorek ČR na mistrovství světa. Strakonický deník, 20. 10. 2012.

¹²² *Mistrovství světa juniorek v Austrálii*. [online]. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.vodni-polo.cz/novinky-z-csvp/mistrovstvi-sveta-juniorek-v-australii/>

7. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit ucelený přehled historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonících od jejího počátku do současné doby; respektive do roku 2012. Přihlédnou-li k tomu, že Strakonice jsou relativně velké okresní město a historie organizované tělesné výchovy a sportu zde má již sto sedmadvaceti letou tradici, domnívám se, že se mi podařilo vyhledat dostatek informací k tomu, abych mohl popsat nejdůležitější okamžiky jejího vývoje.

Počátky organizované tělovýchovy ve Strakonících jsou spojeny s místní Tělocvičnou jednotou Sokol, která vznikla v roce 1885. Jednalo se o tělovýchovnou organizaci s výraznými vlasteneckými postoji, které byly lákavé pro české obyvatelstvo v době rakouské monarchie. Počátkem dvacátého století, konkrétně v roce 1908, vznikl Sportovní klub Strakonice 1908, který sdružoval hráče kopané a ledního hokeje. Později se v klubu vytvořily i další sportovní odbory.

Po druhé světové válce došlo v československé tělovýchově ke změnám, které vedly ke sjednocení tělovýchovy pod ČSTV. Tato organizace působí do současnosti a sdružuje největší množství sportovců. V padesátých letech vznikly ve Strakonících při dvou největších průmyslových podnicích dvě tělovýchovné jednoty – TJ Spartak (později TJ ČZ) při národním podniku Česká zbrojovka a TJ Jiskra (později Fezko) při národním podniku Fezko. Členy těchto jednot byli především zaměstnanci zmíněných podniků a v jejich rámci se vytvořilo několik sportovních oddílů.

V období po roce 1989 začíná éra úspěchů strakonických kolektivních sportů, především ženského basketbalu a mužského vodního póla, ale také ledního hokeje kopané a v posledních letech také házené.

Tvorba bakalářské práce na téma historie tělesné výchovy a sportu pro mě byla velmi zajímavá a přínosná. A to nejen z hlediska toho, že jsem si rozšířil vědomosti v oblasti historie sportu ve Strakonících, ale především tím, že jsem se poprvé dostal blíže k práci historiků, o níž jsem předtím neměl jasné představy. Přestože by se toto téma dalo jistě zpracovat do větší hloubky, myslím, že jsem při vyhledávání a třídění informací pomocí různých historických metod, dokázal vytvořit ucelený přehled historie strakonického sportu a tělovýchovy.

Seznam zkratek

br. – bratr

CSc. – Kandidát věd

ČOS – Česká obec sokolská

ČSR – Československá republika

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSTV – Český svaz tělesné výchovy

ČZ – Česká zbrojovka

doc. – Docent

DTJ – Dělnická tělocvičná jednota

LOH – Letní olympijské hry

MEJ – Mistrovství Evropy juniorek

MSJ – Mistrovství světa juniorek

ME – Mistrovství Evropy

MS – Mistrovství světa

Roč. – ročník

SK – Sportovní klub

TJ – Tělovýchovná (tělocvičná) jednota

Referenční seznam pramenů a literatury

Archivní fondy

Státní oblastní archiv Třeboň, fond Krajský výbor ČSTV
Státní okresní archiv Strakonice, fond FEZKO – Tělovýchovná jednota
Státní okresní archiv Strakonice, fond SK Strakonice 1908
Státní okresní archiv Strakonice, fond Tělocvičná jednota Sokol Strakonice
Soukromý archiv Jana Malířského, Tržní 1152, Strakonice
Soukromý archiv Jiřího Dobeše, narozen 1945, Mírová 946, Strakonice

Periodika

Strakonický deník, roč. 2007, 2008, 2010, 2011, 2012

Zpravodaj města Strakonice, roč. 2008, 2009, 2012

Tištěné prameny a literatura

BOSÁK, E., et al. *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. I. díl. Praha: Olympia, 1969. 351 s.

DOBEŠ, J. *90 let házené ve Strakonicích 1921-2011*. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o. 2011.

KOUBA, P. (2003). *Historie tělesné výchovy a sportu ve Strakonicích*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice.

KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2004. Učební texty (Univerzita Karlova). ISBN 80-246-0802-2.

KUBÍČEK, L. *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 153-198. ISBN 80-239-1640-8.

KULHÁNEK, O. *Malá encyklopedie lyžování*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1987, 483 s.

Padesát let organizovaného plavání ve Strakonicích 1927-1977. 2. vydání. Strakonice: TJ Fezko, 1977. 158 s.

MALÍŘSKÝ, J. *100 let organizované kopané ve Strakonicích*. Strakonice: Město Strakonice, 2009, 263 s.

Pamětní list ke XIV. sletu sokolské župy Jeronýmovy 21. a 28. června 1925 ve Strakonicích. Strakonice: Sokol, 1925, 54 s.

PECEN, F. *Padesát let Tělocvičné jednoty "Sokol" v Strakonicích: 1885-1935: Výňatek z kroniky*. Strakonice: Sokol, 1935, 47 s.

PŘIBÁŇ, M. *Od A do Z o motocyklech, tříkolkách a skútrech ČZ*. In: *Strakonice - vlastivědný sborník díl 2: Kapitoly ze společenského života*. Strakonice: Město Strakonice, 2003, s. 207 - 239

ŠTUMBAUER, J. *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. České Budějovice, 1989, 85 s.

VONDŘIČKA, M. *76 let basketbalu ve Strakonicích*. 2. vydání. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o., 2010, 88.

Internetové zdroje

<http://www.atletika.cz/tema-tydne/z-historie-mcr-v-desitce-a-maratonu/> (oficiální stránky Českého atletického svazu)

[https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/\\$File/13n106cd1.pdf](https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/9200404384/$File/13n106cd1.pdf) (oficiální stránky Českého statistického úřadu)

http://hcstrakonice.cz/wp-content/uploads/2011/08/Historie-HC-Strakonice_final_web.pdf

<http://www.sokol-cos.cz/t-j--sokol-strakonice-f28f> (oficiální stránky ČOS)

http://www.strakonice.eu/sites/default/files/ohlednuti_za_sportem/2011.pdf (oficiální stránky města Strakonice)

<http://www.strakonice.eu/content/historie-mesta> (oficiální stránky města Strakonice)

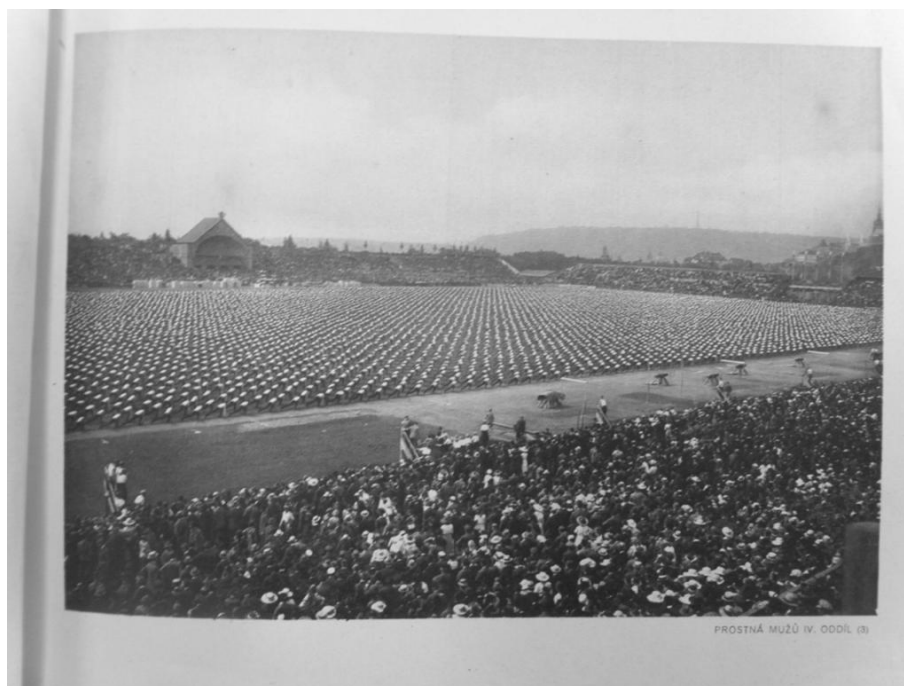
<http://www.strakonice.eu/content/poloha> (oficiální stránky města Strakonice)

<http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693> (oficiální stránky Českého svazu házené)

<http://www.tv.strakonice.eu/drupal/miroslav-vond%C5%99i%C4%8Dka-%C5%BEivot-pod-bezedn%C3%BDmi-ko%C5%A1i>

<http://www.vodni-polo.cz/novinky-z-csvp/mistrovstvi-sveta-juniorek-v-australii/> (oficiální stránky Českého svazu vodního póla)

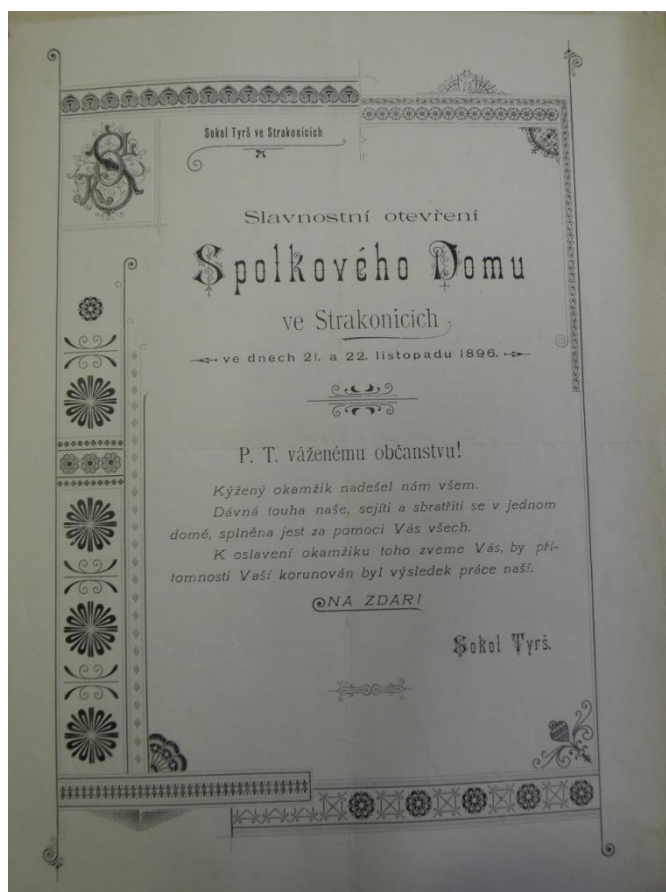
Seznam obrazových příloh

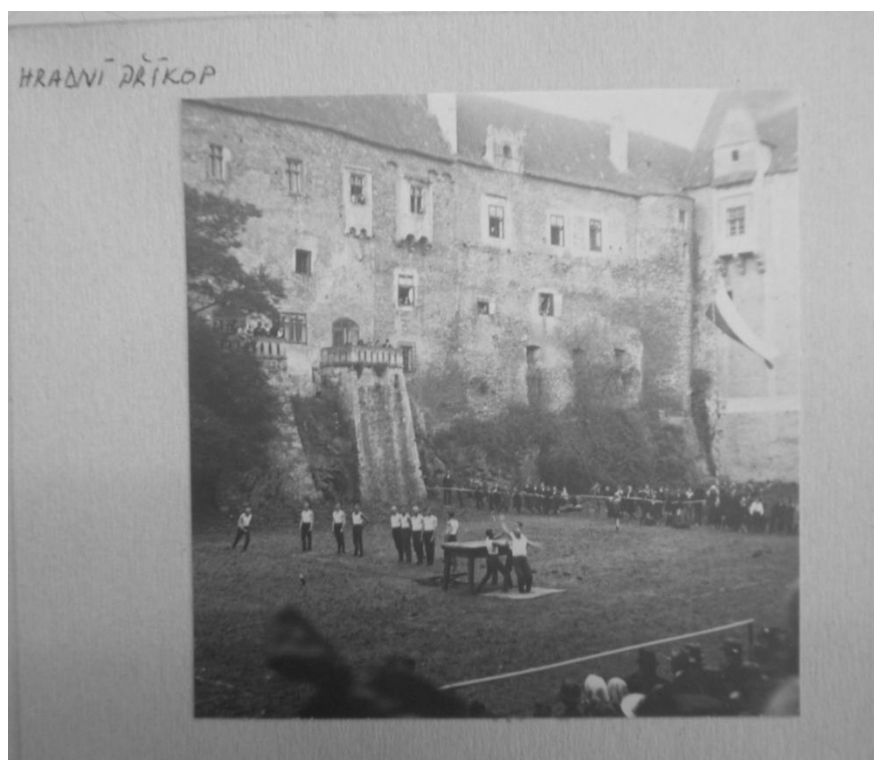
Příloha č. 1 VII. všesokolský slet v Praze (1920)

Příloha č. 2 Slavnostní list ke sletu župy Husovy ve Strakonících (14. srpna 1892)

Příloha č. 3 Plakát ke slavnostnímu otevření Spolkového domu – Sokolovny (1896)

Příloha č. 4 Veřejné cvičení mužů TJ Sokol Strakonice v hradním příkopu

Příloha č. 5 Br. Vosek ze strakonického Sokola při Tyršových hrách

Příloha č. 6 Veřejné cvičení mužů Sokola během zájezdu do Zdikova

Příloha č. 7 Družstvo kopané SK Strakonice 1908 – okolo roku 1930

Příloha č. 8 Ženské družstvo české házené SK Strakonice 1908 – rok 1921

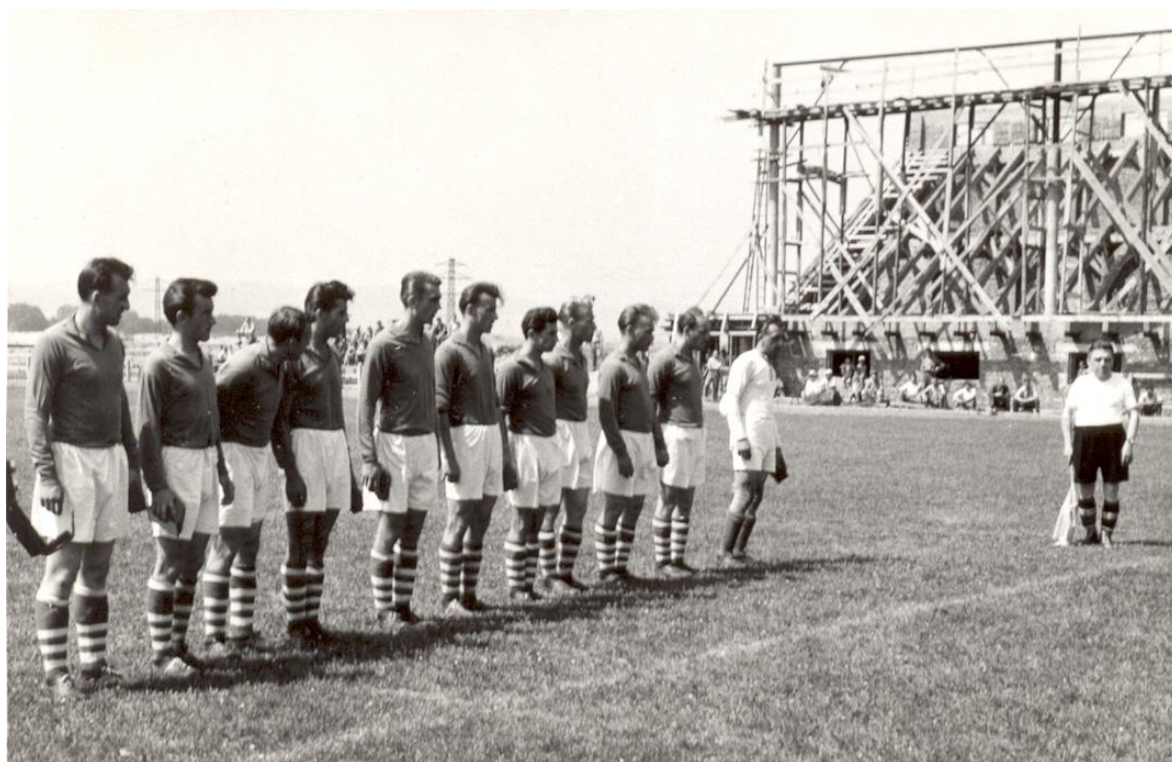
Příloha č. 9 Tomáš Švihovec – hráč bandy hokeje ve Strakonících do roku 1923

Příloha č. 10 Družstvo bandy – hokeje SK Strakonice 1908 (1914)

Příloha č. 11 Hokejové hřiště na Blatském rybníku, zde se hrál hokej do roku 1950

Příloha č. 12 Fotbalisté TJ ČZ (v pozadí rozestavěná tribuna stadionu Na Sídlišti)

Příloha č. 13 Fotbalisté TJ ČZ

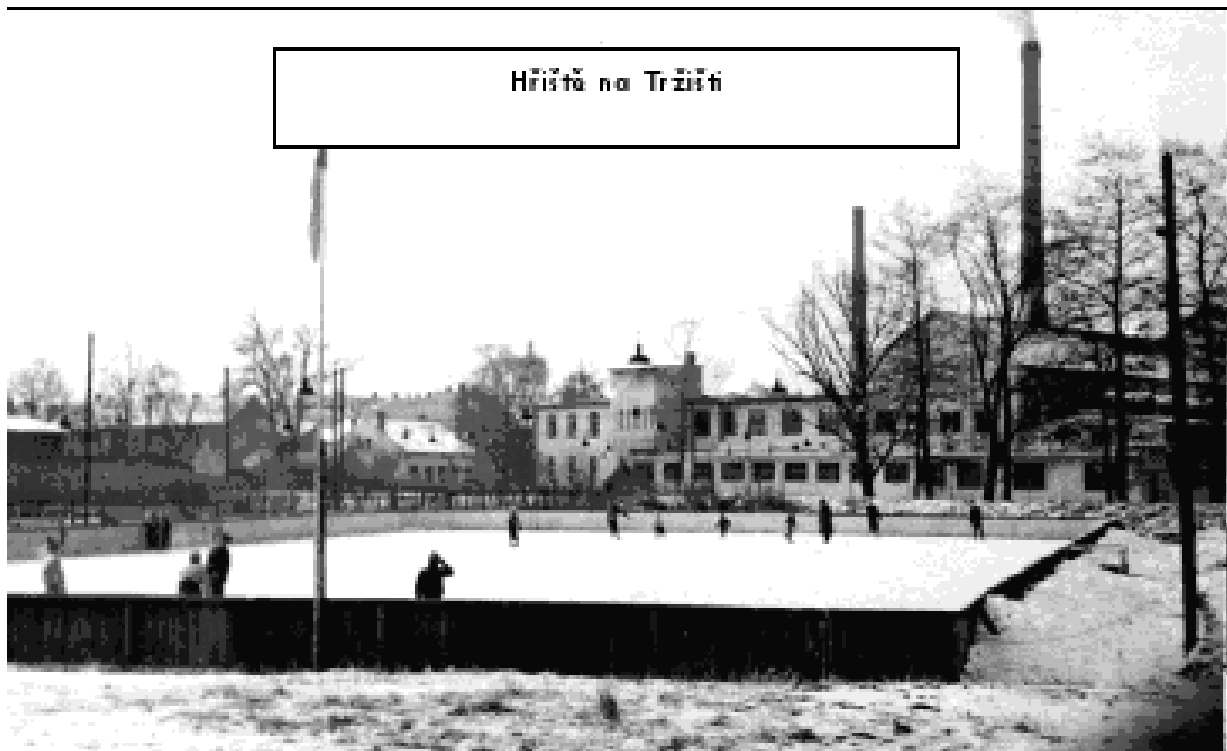
Příloha č. 14 Fotbalisté TJ Jiskra Fezko (1952)

Příloha č. 15 Fotbalisté TJ Fezko (1981)

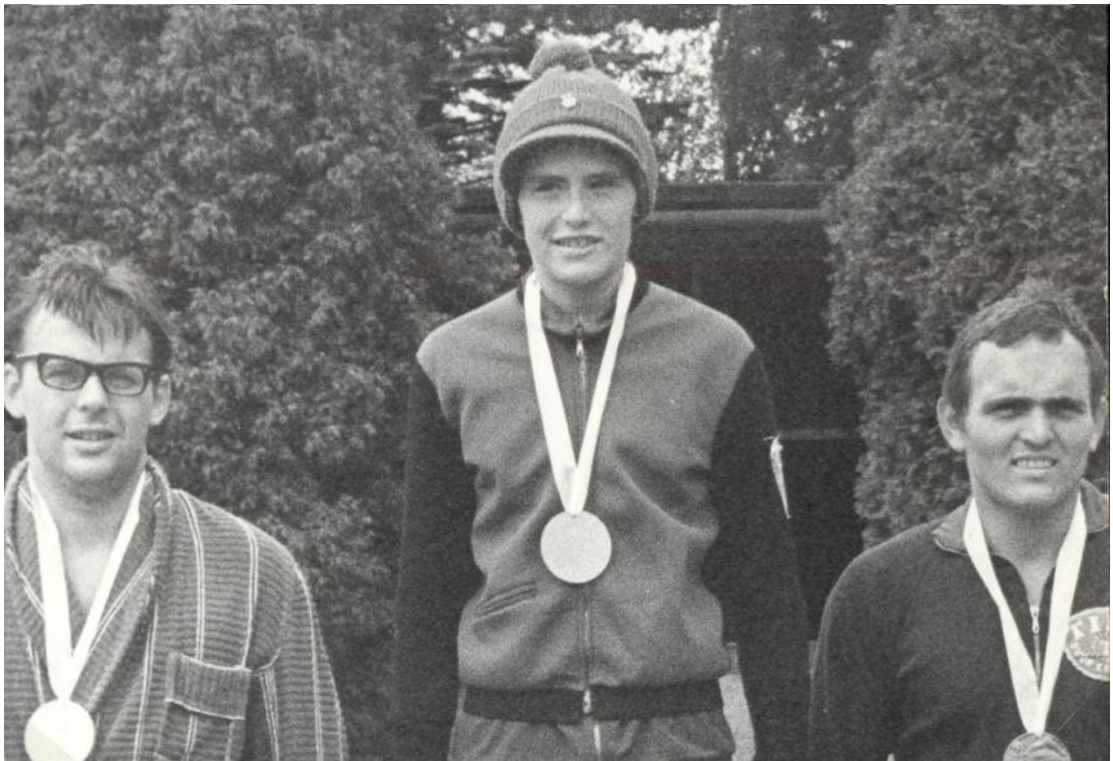
Příloha č. 16 Hokejové družstvo TJ ČZ (kolem roku 1950)

Příloha č. 17 Hokejové hřiště Na Tržišti (1950)

*Příloha č. 18 Hokejisté TJ ČZ – vítězný tým krajského přeboru II v sezóně 1974/1975
(1975)*

Příloha č. 19 Největší osobnost strakonického závodního plavání - Petr Kollros (kolem roku 1968)

Příloha č. 20 Házenkářský tým TJ ČZ

Příloha č. 21 Házenkářský tým TJ ČZ (kolem roku 1975)

Příloha č. 22 Trenér Miroslav Vondříčka se svou svěřenkyní Evou Kalužákovou na basketbalovém mistrovství Evropy kadetek, kde získali zlaté medaile

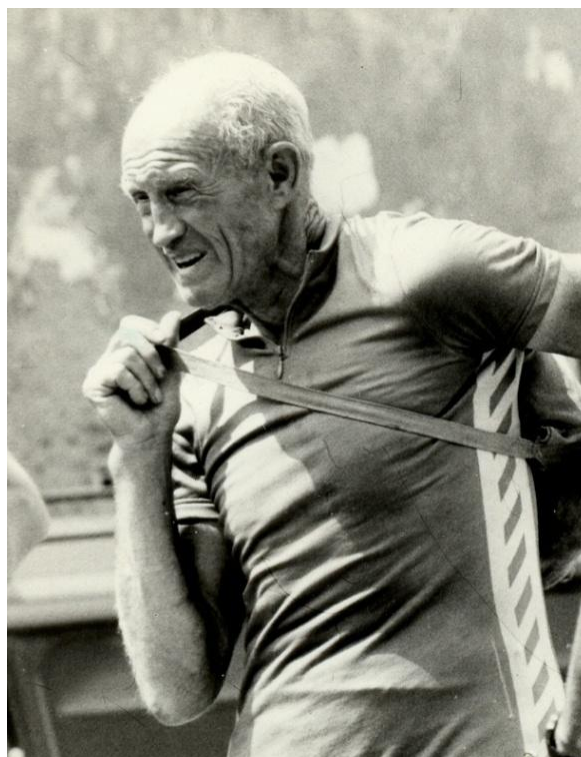
Příloha č. 23 Bažantová, Vondříčka, Janda (1981)

Příloha č. 24 Druholigový basketbalový tým žen v sezóně 1983/1984 (1984)

*Příloha č. 25 Legendární československý cyklista Jan Veselý po triumfu v závodě Praha
– Karlovy Vary - Praha*

Příloha č. 26 Christian Battaglia

Příloha č. 27 Družstvo žáků vodního póla TJ Fezko Strakonice (1985)

Příloha č. 28 Miloš Bečvář – český olympionik v běžeckém lyžování

Příloha č. 29 Odchovanec strakonické atletiky Josef Jánský v dresu pražské Sparty

Příloha č. 30 Radek Charvát – bývalý brankář SK Strakonice 1908 (2008)

Příloha č. 31 Michal Repa (vpravo) a Fernando Hudson – kmenoví hráči SK Dynamo České Budějovice v dresu jeho farmy SK Strakonice 1908 po vítězném utkání III. ligy s Chrudimí (2008)

Příloha č. 32 Michal Kánik – kontroverzní předseda fotbalového klubu SK Strakonice 1908, který je údajně spojován s poslední korupční aférou

Příloha č. 33 HC Strakonice – druholigový tým mužů (sezóna 2000/2001)

Příloha č. 34 Hráčky „A“ týmu BK Strakonice (2011)

Příloha č. 35 Hráči SKB Strakonice (2012)

Příloha č. 36 Ženský tým HCB Strakonice 1921 (2011)

Příloha č. 37 Mužský tým HBC Strakonice 1921 (2011)

Příloha č. 38 Vodní pólo – tým mužů slaví prvoligový titul (2012)

Příloha č. 39 Sportovní areál Na Sídlišti – fotbalový stadion (1), hřiště s umělou trávou (2), atletický ovál (3), oblouková házenkářská hala (4)

Příloha č. 40 Venkovní házenkářské hřiště Na Sídlišti,

Příloha č. 41 Hala TJ ČZ v areálu Na Sídlišti

Příloha č. 42 Sportovní areál Na Křemelce – fotbalový stadion (1), krytý plavecký stadion (2), venkovní bazén (3), letní plovárna (4)

Příloha č. 43, 44 Zimní stadion ve Strakonících Na Křemelce – oblouková konstrukce tvoří jednu z městských dominant, vlevo pohled na ledovou plochu

Příloha č. 45 Pohled na palubovku sportovní haly STARZ Strakonice